

Stora Enso Osavuositiedot

Tammikuu–syyskuu 2019

Q3

Keskitymme edelleen rahavirtaan ja kustannuksiin

Kannattavuuden turvaamisohjelman tavoite nostettiin 275 milj. euroon

Q3/2019 (verrattuna Q3/2018)

- Liikevaihto laski 7,1 % 2 402 (2 585) milj. euroon.
 - Taustalla alhaisemmat hinnat ja volyymit.
 - Liikevaihto, lukuun ottamatta Paper-divisioonaa, laski 5,2 %.
- Operatiivinen liike-tulos pieneni 231 (358) milj. euroon.
 - Syynä alhaisemmat hinnat ja volyymit, joiden vaikutusta kumosivat osittain kannattavuuden turvaamisohjelman avulla saavutetut alhaisemmat kustannukset.
 - Operatiivinen liike-tulosprosentti oli 9,6 % (13,8 %).
- IFRS-liike-tulos oli 170 (363) milj. euroa.
- Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät olivat -36 milj. euroa.
- Tulos/osake (EPS) pieneni 0,09 (0,27) euroon, ja tulos/osake ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä oli 0,13 (0,31) euroa.
- Vahva liiketoiminnan rahavirta oli 488 (457) milj. euroa aktiivisen käyttö-pääoman hallinnan seurauksena. Rahavirta investointien jälkeen oli 347 (319) milj. euroa.
- Nettovelan suhde operatiiviseen EBITDAan, 2,2 (1,1), oli hiempi 2,0 tavoitetasoa korkeampi Bergvik Skogin uudelleenjärjestelyn (vaikutus 0,7) ja IFRS 16 -standardin (Vuokrasopimukset) käyttöönoton (vaikutus 0,3) seurauksena.
- Operatiivinen ROCE oli 8,7 % (16,7 %), alle 13 %:n strategisen tavoitetason. IFRS 16 -standardin käyttöönotolla oli negatiivinen 0,4 prosenttiyksikön ja Bergvik Skogin uudelleenjärjestelyllä negatiivinen 1,0 prosenttiyksikön vaikutus vuoden 2019 kolmannen neljänneksen ROCEen.

Q1-Q3/2019 (verrattuna Q1-Q3/2018)

- Liikevaihto oli 7 644 (7 828) milj. euroa alhaisempien hintojen ja volyymien seurauksena.
- Operatiivinen liike-tulos oli 841 (1 054) milj. euroa alhaisempien hintojen ja volyymien sekä korkeampien muuttuvien kustannusten seurauksena.

Tärkeimmät tapahtumat

- Stora Enson hallitus nimitti Annica Breskyn konsernin uudeksi toimitusjohtajaksi 1.12.2019 alkaen.
- Stora Enso perustaa uuden, erikseen raportoitavan Forest-divisioonan vuoden 2020 alussa. Uusi Forest-divisioona sisältää konsernin metsäomaisuuden Ruotsissa ja 41 prosentin osuuden Tornatorista, jonka metsäomaisuus sijaitsee pääosin Suomessa. Siihen kuuluvat lisäksi puunhankintatoiminnot Suomessa, Ruotsissa, Venäjällä ja Baltian maissa.
- Enocellin sellutehtaan tuotannon muuntaminen havupuusellusta liukosellun valmistukseen saatiin valmiiksi vuosineljänneksen aikana. Vaiheittainen ylösajo alkaa viimeisen neljänneksen aikana.
- Lokakuussa Stora Enso myi 60 %:n omistusosuutensa Dawangin paperitehtaasta Kiinassa yhteisyrityskumppanilleen Shandong Huatai Paperille.
- Stora Enso osti vähemmistöosakkaalta 10 %:n osuuden China Packaging -yksiköstään ja omistaa nyt 100 % osakkeista.

Kannattavuuden turvaamisohjelma

Ohjelma etenee suunniteltua aikataulua nopeammin. Tavoite nostettiin 275 milj. euroon aikaisemmasta 200 milj. euron tavoitteesta, ja ohjelmaa pidennettiin niin, että se jatkuu vuoden 2021 loppuun asti. Kustannussäästöistä noin 100 milj. euroa saavutettiin kolmannen neljänneksen loppuun mennessä, ja yhtiö odottaa saavuttavansa kumulatiivisesti noin 200 milj. euron kustannussäästöt vuoden 2020 loppuun mennessä.

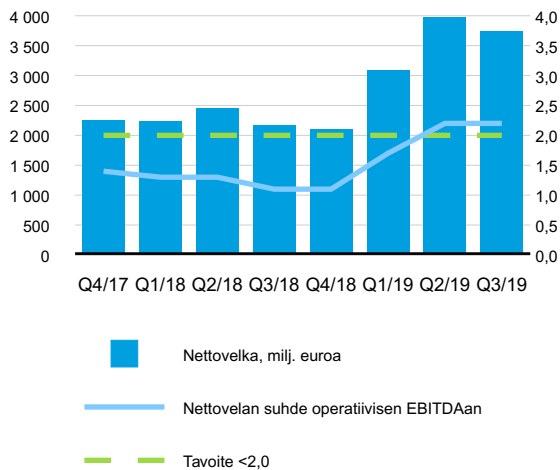
Näkymät vuodelle 2019

Kauppasotiin liittyvien geopolittisten epävarmuustekijöiden aiheuttamien heikentyneiden liiketoimintaolosuhteiden ja mahdollisen kovan brexitin vaikutusten odotetaan olevan Stora Ensolle negatiivisia. Kysynnän kasvun ennustetaan hidastuvan Stora Enson liiketoiminnassa yleisesti, ja paperin kysynnän odotetaan jatkavan laskuaan Euroopassa. Kannattavuuden turvaamisohjelman ansiosta kustannusten arvioidaan pysyvän suunnilleen samalla tasolla vuonna 2019 kuin vuonna 2018. Stora Enso toteuttaa edelleen lisätoimenpiteitä kannattavuuden turvaamisohjelman puitteissa lieventääkseen nykyisen tilanteen negatiivisia taloudellisia vaikutuksia.

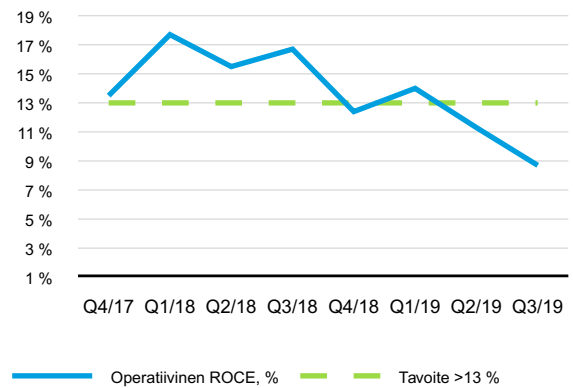
Tulosohjeistus Q4/2019

Viimeisen vuosineljänneksen operatiivisen liike-tuloksen arvioidaan asettuvan 100–180 milj. euron vaihteluvälille. Forsin, Inkeröisten, Skoghallin, Varkauden, Montes del Platan ja Skutskärin tehtailla pidetään viimeisen neljänneksen aikana vuotuinen huoltoseisokki. Kunnossapidon kokonaisvaikutuksen arvioidaan olevan samalla tasolla kuin vuoden 2018 viimeisellä neljänneksellä ja vuoden 2019 kolmannella neljänneksellä.

Nettovelan suhde operatiiviseen EBITDAan

Operatiivinen sijoitetun pääoman tuotto (ROCE)

Tunnusluvut

Milj. euroa	Q3/19	Q3/18	Muutos % Q3/19– Q3/18	Q2/19	Muutos % Q3/19– Q2/19	Q1-Q3/19	Q1-Q3/18	Muutos % Q1-Q3/19– Q1-Q3/18	2018
Liikevaihto	2 402	2 585	-7,1 %	2 608	-7,9 %	7 644	7 828	-2,4 %	10 486
Operatiivinen EBITDA	376	502	-25,1 %	435	-13,6 %	1 283	1 472	-12,9 %	1 878
Operatiivinen EBITDA, %	15,7 %	19,4%		16,7 %		16,8 %	18,8 %		17,9 %
Operatiivinen liikevaihto	231	358	-35,5 %	287	-19,5 %	841	1 054	-20,2 %	1 325
Operatiivinen liikevaihto, %	9,6 %	13,8%		11,0 %		11,0 %	13,5 %		12,6 %
Liiketulos (IFRS)	170	363	-53,1 %	142	20,1 %	624	1 034	-39,6 %	1 390
Tulos ennen veroja ja ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä	152	305	-50,2 %	214	-29,0 %	651	923	-29,4 %	1 190
Tulos ennen veroja (IFRS)	115	305	-62,1 %	93	23,9 %	490	895	-45,2 %	1 210
Katsauskauden tulos (IFRS)	59	204	-71,2 %	52	12,9 %	336	690	-51,2 %	988
Liiketoiminnasta kertyneet rahavirrat	488	457	6,9 %	548	-10,9 %	1 258	1 042	20,7 %	1 365
Rahavirta investointien jälkeen	347	319	9,0 %	428	-18,8 %	868	663	31,0 %	811
Investoinnit	150	129	16,3 %	126	18,9 %	354	337	5,1 %	574
Investoinnit ilman lisäyksiä biologisiin hyödykkeisiin	130	109	20,1 %	108	20,4 %	303	276	9,8 %	491
Poistot ja arvonalentumiset ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä	130	122	6,9 %	134	-2,5 %	397	365	8,9 %	479
Korolliset nettovelat	3 745	2 172	72,4 %	3 973	-5,7 %	3 745	2 172	72,4 %	2 092
Operatiivinen sijoitetun pääoman tuotto (ROCE)	8,7 %	16,7 %		11,3 %		11,5 %	16,6 %		15,5 %
Tulos/osake (EPS) ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä, euroa	0,13	0,31	-56,9 %	0,22	-40,3 %	0,65	0,97	-32,8 %	1,29
Tulos/osake, euroa	0,09	0,27	-67,5 %	0,08	17,3 %	0,46	0,90	-49,2 %	1,28
Oman pääoman tuotto (ROE)	3,5 %	13,0 %		3,1 %		6,6 %	14,7 %		15,5 %
Nettovelkaantumisaste	0,55	0,34		0,59		0,55	0,34		0,31
Nettovelan suhde edellisten 12 kk operatiiviseen EBITDAan	2,2	1,1		2,2		2,2	1,1		1,1
Kiinteät kustannukset/liikevaihto	24,2 %	23,3 %		23,3 %		23,3 %	23,2 %		23,6 %
Oma pääoma/osake, euroa	8,72	8,16	6,8 %	8,52	2,3 %	8,72	8,16	6,8 %	8,51
Henkilöstö keskimäärin	26 414	26 545	-0,5 %	26 553	-0,5 %	26 347	26 059	1,1 %	26 067
Työtapaturmat (TRI), taajuus ^{1,2}	7,4	4,9	51,0 %	7,2	2,8 %	7,1	5,4	31,5 %	6,1

Operatiiviset tunnusluvut, vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät ja ei-IFRS-tunnusluvut: Tämän raportin lopussa on lisätietoa Stora Enson ei-IFRS-tunnusluvuista sekä tunnuslukujen laskennasta. Ks. myös kappale *Ei-IFRS-tunnusluvut* Taloudelliset tiedot -osion alusta.

TRI (Total recordable incidents) -taajuus = Lääketieteellistä hoitoa vaatineiden tapaturmien määrä miljoonaa työtuntia kohti.

¹ Omat työntekijät, sisältää Veracelin ja Montes del Platan yhteisyritysten työntekijät.

² Aiemmin julkaistut luvut on laskettu uudestaan aiempien osavuositarkastuksen jälkeen saatujen lisätietojen mukaisesti.

Tuotanto ja ulkoiset toimitukset

	Q3/19	Q3/18	Muutos % Q3/19– Q3/18	Q2/19	Muutos % Q3/19– Q2/19	Q1- Q3/19	Q1- Q3/18	Muutos % Q1-Q3/19– Q1-Q3/18	2018
Kuluttajakauskartongin toimitukset, 1 000 tonnia	702	727	-3,5 %	735	-4,6 %	2 124	2 213	-4,0 %	2 914
Kuluttajakauskartongin tuotanto, 1 000 tonnia	702	730	-3,9 %	697	0,6 %	2 089	2 228	-6,2 %	2 922
Aaltopahvin raaka-aineen toimitukset, 1 000 tonnia	241	272	-11,9 %	222	8,4 %	705	771	-8,6 %	985
Aaltopahvin raaka-aineen tuotanto, 1 000 tonnia	323	345	-6,4 %	326	-1,0 %	973	981	-0,8 %	1 320
Aaltopahvin toimitukset, milj. m ²	236	232	1,5 %	238	-0,9 %	703	694	1,3 %	940
Aaltopahvin tuotanto, milj. m ²	260	245	6,2 %	269	-3,3 %	786	775	1,5 %	1 048
Markkinasellun toimitukset, 1 000 tonnia	559	476	17,5 %	600	-6,8 %	1 700	1 484	14,6 %	2 017
Puutuotteiden toimitukset, 1 000 m ³	1 231	1 242	-0,8 %	1 290	-4,6 %	3 724	3 810	-2,3 %	5 095
Paperin toimitukset, 1 000 tonnia	1 010	1 161	-13,0 %	1 013	-0,4 %	3 102	3 470	-10,6 %	4 591
Paperin tuotanto, 1 000 tonnia	988	1 216	-18,8 %	995	-0,8 %	3 084	3 545	-13,0 %	4 633

Toimitusjohtajan kommentti

”Yhtiönä valmistaudumme markkinoiden seuraavan nousukauteen kannattavuuden turvaamisohjelmallamme, joka etenee suunniteltua aikataulua nopeammin. Koska lanseerasimme ohjelman aikaisessa vaiheessa, rakennamme parhaillaan edellytyksiä paremmalle ja kannattavammalle tulevaisuudelle, kun suhdanne kääntyy nousuun. On tärkeää hyödyntää nykyistä tilannetta rakentamalla tulevaisuuteen valmiina olevaa yhtiötä, joka pysyy askeleen edellä ja työskentelee ennakoivasti. Edetäksemme vielä pidemmälle olemme nostaneet kannattavuuden turvaamisohjelman tavoitteen 200 milj. eurosta 275 milj. euroon ja pidentäneet ohjelmaa niin, että se jatkuu vuoden 2021 loppuun asti.

Kolmannen vuosineljänneksen liikevaihto laski alhaisempien hintojen ja volyymin vuoksi. Myös operatiivisessa liiketuloskassa nähtiin jyrkkä lasku samasta syystä. Neljänneksen aikana saavutettiin noin 40 milj. euron kustannussäästöt. Voimme vain kuvitella mitä tämä olisi merkinnyt viime vuoden kustannustasoilla. Tässä on pohja kevyemmälle ja tehokkaammalle organisaatiolle, joka on valmiina suhdanteen kääntymiseen. Liiketoiminnan rahavirta oli vahva ennakoivan käyttöpääoman hallinnan seurauksena.

Koska raaka-aineemme on meille erityisen tärkeä, perustamme uuden Forest-divisioonan vuoden 2020 alussa. Uusi divisioona sisältää metsäomaisuutemme Ruotsissa ja 41 prosentin osuutemme Tornatorista, jonka metsäomaisuus sijaitsee pääosin Suomessa. Lisäksi siihen kuuluvat puunhankintatoimintomme Suomessa, Ruotsissa, Venäjällä ja Baltian maissa. Stora Enso merkittävä biotalouden toimija, ja puunsaanti on liiketoiminnallemme ratkaisevan tärkeää.

Divisiooniemme osalta hintojen nousu jatkui Consumer Board -divisioonassa. Packaging Solutions -divisioonassa aaltopahvimarkkinat hyötyvät aaltopahvin raaka-aineen alhaisemmista hinnoista. Biomaterials-divisioonassa olemme huomanneet positiivisia merkkejä Kiinan markkinoilla ja Wood Products -divisioonassa jatkamme katteen turvaamistoimia.

Muutoksemme osalta voin kertoa, että Enocellin sellutehtaan tuotannon muuntaminen havupuusellusta liukoselluun on saatu päätökseen, ja vaiheittainen ylösajo on alkamassa. Liukoselluamme voidaan käyttää uusilla tavoilla esimerkiksi tulevaisuuden kestävästi tuotettujen kankaiden valmistuksessa. Osana keskittymistä kasvualueisiimme olemme myös myyneet 60 prosentin omistusosuutemme Dawangin paperitehtaasta Kiinassa.

Pyrimme jatkuvasti vastuullisuuteen liiketoimintamme kaikilla osa-alueilla. Siksi olemmekin ylpeitä siitä, että vuoden 2018 vastuullisuusraporttimme valittiin jälleen, toisena peräkkäisenä vuonna, maailman kymmenen parhaimman vastuullisuusraportin joukkoon. Tämä käy ilmi WBCSD:n (World Business Council for Sustainable Development) viimeisimmästä Reporting Matters -julkaisusta. Vastuullisuusviestintämme sai myös korkeimman luokituksen tutkimuksessa, jossa olivat

mukana kaikki Tukholman pörssin suurten yritysten Large Cap indeksiin kuuluvat 95 yhtiötä.

Yhteenvetona: muuttuneen markkinaympäristön vuoksi meidän on varauduttava tulevaisuuteen paremmin ja valmistaudummekin nyt seuraavaan nousuun. Olen tyytyväinen siitä, että aloitimme toimenpiteet aikaisessa vaiheessa.

Minun on pian aika siirtää vetovastuu seuraajalleni Annica Breskylle, joka aloittaa työnsä uutena toimitusjohtajana 1.12.2019. Olen nauttinut ajastani Stora Ensossa valtavasti. Olen erityisen tyytyväinen kehitykseen, jota jokainen meistä on tehnyt jotta Stora Ensosta tulisi uusiutuvien materiaalien yhtiö, joka on vastuullinen kaikilla osa-alueilla. Toivotan Annicalle kaikkea hyvää tässä innostavassa roolissa.

Haluan jälleen kiittää asiakkaitamme hyvästä yhteistyöstä, työntekijöitämme sitoutumisesta ja sijoittajiamme luottamuksesta.”

Karl-Henrik Sundström, toimitusjohtaja

Operatiivinen liikutulosprosentti

9,6 %

Operatiivinen ROCE

8,7 %
(Tavoite >13 %)

Nettovelan suhde operatiiviseen EBITDAan

2,2
(Tavoite <2,0)

Liiketuloksen täsmäytyslaskelma

Milj. euroa	Q3/19	Q3/18	Muutos % Q3/19–Q3/18	Q2/19	Muutos % Q3/19–Q2/19	Q1- Q3/19	Q1- Q3/18	Muutos % Q1-Q3/19– Q1-Q3/18	2018
Operatiivinen EBITDA	376	502	-25,1 %	435	-13,6 %	1 283	1 472	-12,9 %	1 878
Poistot osakkuus- ja yhteisyrityksissä	-1	-4	84,8 %	-2	71,9 %	-4	-7	38,5 %	-7
Biologisten hyödykkeiden arvon operatiivinen alentuminen	-14	-18	22,2 %	-13	-13,2 %	-40	-46	14,1 %	-66
Poistot ja arvonalentumiset ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä	-130	-122	-6,9 %	-134	2,5 %	-397	-365	-8,9 %	-479
Operatiivinen liiketulos	231	358	-35,5 %	287	-19,5 %	841	1 054	-20,2 %	1 325
Käyvän arvon muutokset ja liiketoimintaan kuulumattomat erät ¹	-25	5	n/m	-25	0,6 %	-56	8	n/m	45
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	-36	0	-	-120	69,9 %	-161	-28	n/m	20
Liiketulos (IFRS)	170	363	-53,1 %	142	20,1 %	624	1 034	-39,6 %	1 390

¹ Käyvän arvon muutokset ja liiketoimintaan kuulumattomat erät sisältävät hiilidioksidin päästöoikeuksien arvostuksen, biologisten hyödykkeiden uudelleenarvostuksen sekä Stora Enson osuuden osakkuus- ja yhteisyritysten veroista ja nettorahoituseristä. Vuoden 2018 loppuun asti käyvän arvon muutokset ja liiketoimintaan kuulumattomat erät sisälsivät myös osakesidonnaiset kannustinjärjestelmät ja niihin liittyvät suojaukset. Aiempia kausia ei ole oikaistu, koska vaikutus ei ole merkittävä.

Vuoden 2019 kolmannen neljänneksen tulos (verrattuna Q3/2018)

Liikevaihdon muutoksen jakauma Q3/2018–Q3/2019

Liikevaihto Q3/2018, milj. euroa	2 585
Hinta ja tuotejakauma	-6 %
Valuutta	1 %
Määrä	-2 %
Muu liikevaihto ¹	0 %
Yhteensä ennen rakennemuutoksia	-7 %
Rakennemuutokset ²	0 %
Yhteensä	-7 %
Liikevaihto Q3/2019, milj. euroa	2 402

¹ Raakapuu, energia, keräyspaperi, sivutuotteet jne.

² Tehtaiden sulkemiset, suuret investoinnit, yritysmyyntit ja -ostot

Konsernin liikevaihto laski 7,1 % eli 183 milj. euroa viime vuoden ennätystasosta 2 402 (2 585) milj. euroon. Positiiviset myynnin valuuttakurssivaikutukset kumosivat vain osittain sellun, aaltopahvin raaka-aineen ja sahatavaran merkittävästi alhaisempien hintojen sekä merkittävästi alhaisempien paperitoimitusten ja Kiinassa sijaitsevan Dawangin tehtaan myynnin vaikutusta.

Operatiivinen liiketulos laski 35 % eli 127 milj. euroa viime vuoden ennätystasosta 231 (358) milj. euroon. Operatiivinen liiketulosprosentti pieneni yli 4 prosenttiyksikköä 9,6 %:iin (13,8 %). Alhaisempiin kiinteisiin kustannuksiin johtaneen kannattavuuden turvaamisohjelman positiivinen vaikutus kumosi vain osittain merkittävästi alhaisempien sellun, aaltopahvin raaka-aineen ja sahatavaran hintojen vaikutusta sekä Paper-divisioonan negatiivista volyyymiäikutusta.

Alhaisemmat myyntihinnat erityisesti sellussa, aaltopahvin raaka-aineessa ja sahatavarassa laskivat operatiivista liiketulosta 150 milj. euroa. Volyymien kokonaisvaikutus oli 40 milj. euroa negatiivinen lähinnä Paper-divisioonan pienempien volyymien takia.

Muuttuvat kustannukset vähenivät 10 milj. euroa lähinnä alhaisempien sellukustannusten vuoksi. Kiinteät kustannukset vähenivät 37 milj. euroa lähinnä kannattavuuden turvaamisohjelman ja IFRS 16 -standardin (Vuokrasopimukset) käyttöönoton vuoksi. Valuuttakurssien nettovaikutus operatiiviseen liiketulokseen oli positiivinen 27 milj. euroa. Osakkuus- ja yhteisyritysten operatiivinen tulos laski 8 milj. euroa, pääosin Bergvik Skogin uudelleenjärjestelyn vuoksi. Konsernin metsäomaisuus Ruotsissa on raportoitu 1.6.2019 alkaen tytäryhtiönä. Poistot olivat 3 milj. euroa suuremmat IFRS 16 -standardin vaikutuksesta. Standardin käyttöönotolla oli kokonaisuudessaan lievästi positiivinen vaikutus operatiivisen liiketuloksen tasolla.

Tuotannon suunniteltu ja suunnittelematon seisokkiaika, varastotasojen hallinnan vuoksi, nousi paperin osalta 22 %:iin (4 %), kartongin osalta 11 %:iin (5 %) ja puutuotteiden osalta 1 %:iin (0 %).

Henkilöstöä oli vuoden 2019 kolmannella neljänneksellä keskimäärin 26 400 (26 500).

Käyvän arvon muutosten ja liiketoimintaan kuulumattomien erien nettovaikutus liiketulokseen oli 25 milj. euroa negatiivinen (7 milj. euroa positiivinen). Vaikutus johtui pääasiassa pohjoismaisen metsäosakkuusyritys Tornatorin rahoitusinstrumentteihin liittyvistä maksuista.

Osakekohtainen tulos laski 67,5% 0,09 (0,27) euroon ja osakekohtainen tulos ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä laski 0,13 (0,31) euroon.

Konserni kirjasi vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä, joilla oli 36 milj. euron negatiivinen (0 milj. euron) vaikutus liiketulokseen. Eriin liittynyt verovaikutus oli positiivinen 2 milj. euroa. Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät liittyivät pääasiassa seuraaviin toimiin:

- Stora Enso Suzhou Paper -yksikön lopettamisesta kertyneen 8 milj. euron negatiivisen muuntoeron tulouttaminen tuloslaskelmaan.
- Bergvik Skogin uudelleenjärjestelyyn liittyvät oikaisut, negatiivinen 7 milj. euroa.
- kannattavuuden turvaamisohjelmaan liittyvät uudelleenjärjestelyvaraukset ja aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden arvonalentumiset, negatiivinen 19 milj. euroa.

Nettorahoituskulut 55 milj. euroa olivat 3 milj. euroa pienemmät kuin vuotta aiemmin. Nettokorkokulut kasvoivat 37 milj. euroon eli 3 milj. euroa verrattuna vuodentakaiseen pääasiassa korkeamman bruttovelkatason ja IFRS 16 -standardin käyttöönoton vuoksi. Näiden vaikutusta kumosivat osittain velkojen alhaisemmat keskimääräiset korkokulut. Muut nettorahoituskulut olivat 1 (9) milj. euroa. Nettovaluuttakurssivaikutus rahavarojen, korollisten saamisten ja velkojen sekä niihin liittyvien valuuttariskisuojausten osalta oli 17 milj. euroa tappiollinen (15 milj. euroa tappiollinen) ja johtui pääasiassa valuuttamääräisen nettovelan uudelleenarvostamisesta tytäryrityksissä.

Sijoitetun pääoman muutoksen jakauma 30.9.2018–30.9.2019

Milj. euroa	Sijoitettu pääoma
30.9.2018	8 631
Investoinnit vähennettyinä poistoilla	69
Käyttöoikeusomaisuuserät - IFRS 16 käyttöönotto	530
Arvon alentumiset ja arvonalentumisten peruutukset	-7
Biologisten hyödykkeiden käyvän arvon muutos	3
Biologisten hyödykkeiden kasvatuskustannukset	-60
Noteeraamattomat arvopaperit (pääasiassa PVO:n osakkeet)	22
Osakkuus- ja yhteisyritykset	-966
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden nettovelka	-1
Operatiivinen käyttöpääoma ja muut korottomat erät, netto	38
Nettoverovelka	12
Tytäryritysten hankinta	2 321
Muuntoerot	48
Muut muutokset	-38
30.9.2019	10 602

Operatiivinen sijoitetun pääoman tuotto (operatiivinen ROCE) vuoden 2019 kolmannella neljänneksellä oli 8,7 % (16,7 %). IFRS 16 -standardin käyttöönotolla oli negatiivinen 0,4 prosenttiyksikön ja Bergvik Skogin uudelleenjärjestelyllä negatiivinen 1,0 prosenttiyksikön vaikutus vuoden 2019 kolmannen neljänneksen ROCEen.

Tammi–syyskuun 2019 tulos (verrattuna tammi–syyskuuhun 2018)

Liikevaihto laski 2,4 % eli 184 milj. euroa 7 644 (7 828) milj. euroon kolmannen neljänneksen alhaisemman liikevaihdon myötä. Operatiivinen liiketulos laski 213 milj. euroa 841 (1 054) milj. euroon. Liiketulosprosentti oli 11,0 % (13,5 %). Alhaisemmat myyntihinnat paikallisissa valuutoissa erityisesti sellussa ja aaltopahvin raaka-aineessa laskivat operatiivista liiketulosta 103 milj. euroa ja volyymien negatiivinen vaikutus oli 86 milj. euroa, erityisesti Paper-divisioonassa. Muuttuvat kustannukset olivat 80 milj. euroa korkeammat, kun alhaisemmat sellukustannukset kumosivat vain osittain korkeampia puukustannuksia. Kiinteät kustannukset olivat 55 milj. euroa alhaisemmat kannattavuuden turvaamisohjelman ja IFRS 16 -standardin käyttöönoton tukemana. Pääosin IFRS 16 -standardin käyttöönoton takia myös poistot olivat 10 milj. euroa suuremmat. Nettovaluuttakurssivaikutus oli 30 milj. euroa positiivinen. Osakkuus- ja yhteisyritysten operatiivinen tulos laski 20 milj. euroa, pääosin Bergvik Skogin uudelleenjärjestelyn takia. Konsernin metsäomaisuus Ruotsissa on raportoitu 1.6.2019 alkaen tytäryhtiönä.

Vuoden 2019 kolmannen neljänneksen tulos (verrattuna Q2/2019)

Liikevaihto laski 7,9 % eli 206 milj. euroa 2 402 (2 608) milj. euroon. Operatiivinen liiketulos laski 56 milj. euroa 231 (287) milj. euroon. Myyntihinnoilla paikallisissa valuutoissa oli 88 milj. euron negatiivinen vaikutus pääasiassa sellun, aaltopahvin raaka-aineen ja sahatavaran alhaisempien hintojen takia. Volyymeilla oli 15 milj. euron negatiivinen vaikutus lähinnä pienempien toimitusten takia. Muuttuvat kustannukset olivat 5 milj. euroa korkeammat. Kiinteät kustannukset olivat 35 milj. euroa pienemmät lähinnä kausittaisesti pienempien henkilöstökulujen ja kannattavuuden turvaamisohjelman vaikutuksesta. Valuuttakurssien nettovaikutus paransi kannattavuutta 14 milj. euroa. Poistot olivat 3 milj. euroa pienemmät.

Segmentit vuoden 2019 kolmannella neljänneksellä (verrattuna Q3/2018)

Consumer Board -divisioona

Hinnankorotukset jatkuvat

Consumer Board -divisioona haluaa olla kansainvälinen tiennäyttävä korkealaatuisessa ensikuitukartongissa. Tavoitteemme on olla halutuin kumppani asiakkaille ja brändin omistajille sekä korkealaatuisissa pakkauksissa että graafisissa loppukäyttökohteissa. Laaja kartonki- ja päällystevalikoimamme soveltuu erilaisiin kuluttajille suunnattuihin pakkaukseen ja käyttötarkoituksiin, kuten neste- ja elintarvikepakkausihin sekä lääkkeiden ja ylellisyustuotteiden pakkauksiin.

Milj. euroa	Q3/19	Q3/18	Muutos % Q3/19– Q3/18	Q2/19	Muutos % Q3/19– Q2/19	Q1-Q3/19	Q1-Q3/18	Muutos % Q1-Q3/19– Q1-Q3/18	2018
Liikevaihto	640	648	-1,3 %	675	-5,3 %	1 949	1 985	-1,8 %	2 622
Operatiivinen EBITDA	119	101	18,1 %	118	1,1 %	338	349	-3,2 %	423
Operatiivinen EBITDA, %	18,6 %	15,6 %		17,5 %		17,3 %	17,6 %		16,1 %
Operatiivinen liiketulos	73	50	45,1 %	72	0,5 %	199	207	-3,8 %	231
Operatiivinen liiketulos, %	11,3 %	7,8 %		10,7 %		10,2 %	10,4 %		8,8 %
Operatiivinen ROOC	13,2 %	10,3 %		12,8 %		12,9 %	14,3 %		11,9 %
Liiketoiminnasta kertyneet rahavirrat	163	125	30,8 %	113	44,7 %	331	274	20,8 %	339
Rahavirta investointien jälkeen	135	91	48,7 %	84	60,2 %	230	164	40,0 %	177
Kartongin toimitukset, 1 000 tonnia	701	727	-3,5 %	736	-4,7 %	2 125	2 213	-4,0 %	2 916
Kartongin tuotanto, 1 000 tonnia	702	730	-3,9 %	697	0,6 %	2 089	2 228	-6,2 %	2 922

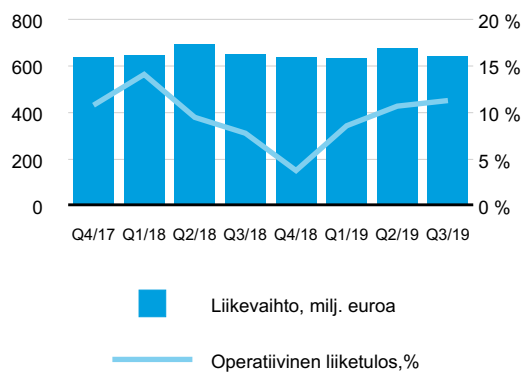
- Liikevaihto laski hieman, noin 1% eli 8 milj. euroa 640 milj. euroon, kun suuremmat sellutoimitukset ja kartongin korkeammat myyntihinnat kumosivat vain osittain pienempien kartonkitoimitusten vaikutusta.
- Operatiivinen liiketulos kasvoi 45 % eli 23 milj. euroa 73 milj. euroon. Alhaisemmat volyymit kumosivat vain osittain korkeampien myyntihintojen, alhaisempien sellukustannusten ja pienempien kiinteiden kustannusten vaikutusta.
- Operatiivinen ROOC parani noin 3 prosenttiyksikköä yli 13 %:iin.
- Stora Enso toi kosmetiikkapakkausten markkinoille kartonkituubin, joka tarjoaa uuden, ilmastoystävällisen vaihtoehdon muovituubeille. Tuote vastaa kosmetiikka-alan kasvavaan kysyntään innovatiivisille ratkaisuille, jotka on valmistettu uusiutuvi materiaaleista. Tuubin keskiosa on valmistettu barrier-päällystetystä, rasvankestävästä kartongista, minkä ansiosta sitä voidaan käyttää ihovoiteiden pakkauksissa.
- Stora Enso ja Fiskeby Board Ruotsissa testasivat käytettyjen kartonkikuppien kierrättämistä valkopintaiseksi uusiokuitukartongiksi (WLC, white-lined chipboard). Testit osoittivat, että käytettyjä kuppeja voidaan hyödyntää arvokkaana raaka-aineena ilman uusia investointeja tai muutoksia Fiskeby Boardin tehtaan prosessiolosuhteisiin. Aiemmin kartonkikuppien kierrättämistä on testattu Stora Enson Langerbruggen tehtaalta Belgiassa, missä kuppeja käytettiin aikakauslehtipaperin tuotannossa.
- Cupforma Natura™ by Stora Enso -kartonkia käytetään Carte d'Or -jäätelön uusissa pakkauksissa Italiassa. Pakkaus on valmistettu PEFC-sertifioidusta uusiutuvasta kuidusta, jossa on biohajoava barrier-päällystys, ja se voidaan kierrättää tai kompostoida teollisessa kompostoinnissa. Kartonkipakkaus on 23 % kevyempi kuin aiemmin käytetty muovipakkaus, ja se vähentää muovin käyttöä merkittävästi.
- Stora Enso ja sen asiakkaat menestyivät hienosti European Carton Excellence Awards -kilpailussa, jossa Stora Enson Ensocoat™, Tambrite™, CKB™ ja Cupforma™ by Stora Enso -kartongeista valmistetut tuotteet saivat yhteensä seitsemän palkintoa. Palkitut tuotteet sisälsivät esimerkiksi kosmetiikkapakkauksia, jäätelöpakkauksia, ympäristöystävällisen ilmapallon pidikkeen ja kuutionmuotoisen muropakkauksen.

Markkinat

Tuote	Markkina	Kysyntä Q3/19 verrattuna Q3/18	Kysyntä Q3/19 verrattuna Q2/19	Hinta Q3/19 verrattuna Q3/18	Hinta Q3/19 verrattuna Q2/19
Kuluttajapakkauskartonki	Eurooppa	Vakaa	Hieman heikompi	Hieman korkeampi	Vakaa

Consumer Board -divisioona (jatkuu)

Liikevaihto ja operatiivinen liiketulos

Operatiivinen ROOC

13,2 %

(Tavoite: >20 %)

Suunnitellut vuotuiset huoltoseisokit

	2020	2019	2018
Q1	–	–	–
Q2	n/a	–	Beihain tehdas
Q3	n/a	Beihain ja Imatran tehtaot	Imatran ja Inkeröisten tehtaot
Q4	n/a	Forsin, Inkeröisten ja Skoghällin tehtaot	Skoghällin ja Forsin tehtaot

Packaging Solutions -divisioona

Aaltopahvipakkausmarkkinat hyötyvät aaltopahvin raaka-aineen alhaisemmista hinnoista

Packaging Solutions -divisioona tarjoaa kuitupohjaisia kartonkimateriaaleja ja aaltopahvipakkauksia sekä palveluita, jotka on suunniteltu monenlaisiin käyttötarkoituksiin. Uusiutuvat ja korkealuokkaiset pakkausratkaisumme palvelevat johtavia jatkojalostajia, brändin omistajia ja jälleenmyyjä, myös verkkokaupassa mukana olevia, jotka haluavat optimoida suorituskykyään, edistää innovaatiota ja parantaa vastuullisuuttaan.

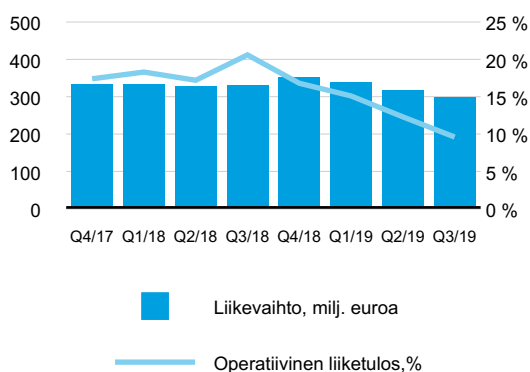
Milj. euroa	Q3/19	Q3/18	Muutos % Q3/19–Q3/18	Q2/19	Muutos % Q3/19–Q2/19	Q1- Q3/19	Q1- Q3/18	Muutos % Q1-Q3/19– Q1-Q3/18	2018
Liikevaihto	299	330	-9,4 %	316	-5,4 %	954	992	-3,8 %	1 344
Operatiivinen EBITDA	48	86	-44,0 %	58	-17,7 %	176	236	-25,5 %	313
Operatiivinen EBITDA, %	16,0 %	25,9 %		18,4 %		18,5 %	23,8 %		23,3 %
Operatiivinen liikevaihto	29	68	-57,6 %	39	-26,0 %	119	186	-35,8 %	245
Operatiivinen liikevaihto, %	9,6 %	20,6 %		12,3 %		12,5 %	18,7 %		18,2 %
Operatiivinen ROOC	12,1 %	30,4 %		16,3 %		17,0 %	27,7 %		27,2 %
Liiketoiminnasta kertyneet rahavirrat	69	67	4,3 %	65	7,7 %	194	206	-5,9 %	272
Rahavirta investointien jälkeen	26	43	-38,7 %	53	-50,6 %	127	131	-3,2 %	172
Kartongin toimitukset (ulkoiset), 1 000 tonnia	328	326	0,5 %	314	4,2 %	971	972	-0,1 %	1 308
Kartonkituotanto, 1 000 tonnia	323	345	-6,4 %	326	-1,0 %	973	981	-0,8 %	1 320
Aaltopahvin toimitukset, milj. m ²	262	260	0,7 %	267	-2,1 %	788	783	0,7 %	1 059
Aaltopahvin tuotanto, milj. m ²	260	245	6,2 %	269	-3,3 %	786	775	1,5 %	1 048

- Liikevaihto laski yli 9 % eli 31 milj. euroa 299 milj. euroon pääasiassa kierrätyskuitupohjaisen aaltopahvin raaka-aineen ja kraftlainerin selvästi alhaisempien hintojen takia.
- Operatiivinen liikevaihto laski 39 milj. euroa viime vuoden ennätystasosta 29 milj. euroon. Alhaisemmat raaka-aineiden hinnat aaltopahvityksissä kumosivat vain osittain merkittävästi alhaisempien kartongin hintojen ja korkeampien puukustannusten vaikutusta.
- Operatiivinen ROOC laski 12,1 %:iin (30,4 %) aaltopahvin raaka-aineen merkittävästi alhaisempien hintojen seurauksena.
- Oulun tehtaan muuntaminen kraftlainerin tuotantoon etenee suunnitellusti, ja rakennustyöt ovat alkaneet kaikilla alueilla. Tuotannon odotetaan käynnistyvän vuoden 2020 loppuun mennessä.
- Stora Enso osti vähemmistöosakkaalta 10 %:n osuuden China Packaging -yksiköstään ja omistaa nyt 100 % osakkeista.

Markkinat

Tuote	Markkina	Kysyntä Q3/19 verrattuna Q3/18	Kysyntä Q3/19 verrattuna Q2/19	Hinta Q3/19 verrattuna Q3/18	Hinta Q3/19 verrattuna Q2/19
Ensikuitupohjainen aaltopahvin raaka-aine	Maailmanlaajuinen	Vakaa	Vahvempi	Merkittävästi alhaisempi	Alhaisempi
Kierrätyskuitupohjainen aaltopahvin raaka-aine	Eurooppa	Vakaa	Hieman heikompi	Merkittävästi alhaisempi	Alhaisempi
Aaltopahvipakkaukset	Eurooppa	Hieman vahvempi	Hieman heikompi	Hieman alhaisempi	Hieman alhaisempi

Liikevaihto ja operatiivinen liikevaihto

Operatiivinen ROOC

12,1 %

(Tavoite: >20 %)

Suunnitellut vuotuiset huoltoseisokit

	2020	2019	2018
Q1	–	Ostrołękan tehdas PK5	–
Q2	n/a	–	Heinolan ja Varkauden tehtaat
Q3	n/a	Heinolan ja Ostrołękan kraftlaineritehtaat	Ostrołękan tehdas
Q4	n/a	Varkauden tehdas	–

Biomaterials-divisioona

Positiivisia merkkejä Kiinan markkinoilla

Biomaterials-divisioona tarjoaa laajan valikoiman sellulaatuja paperin, kartongin, pehmopapereiden sekä tekstiilien ja hygieniatuotteiden valmistukseen. Divisioonan tavoitteena on maksimoida mäntyöljyn, biomassasta saatavan tärpätin sekä muiden prosessin sivutuotteiden liiketoimintapotentiaali. Vahvan innovaatiopanostuksemme ansiosta kaikilla biomassan jakeilla, kuten sokereilla ja ligniinillä, on useita sovellusmahdollisuuksia.

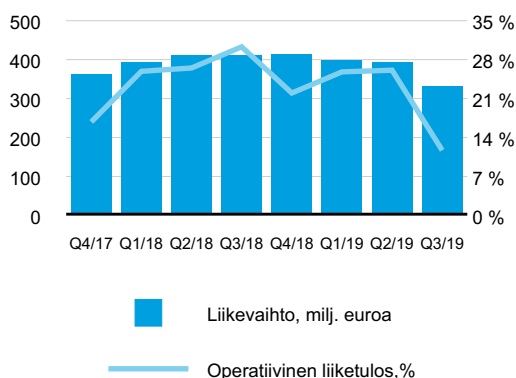
Milj. euroa	Q3/19	Q3/18	Muutos % Q3/19–Q3/18	Q2/19	Muutos % Q3/19–Q2/19	Q1- Q3/19	Q1- Q3/18	Muutos % Q1-Q3/19– Q1-Q3/18	2018
Liikevaihto	331	413	-19,8 %	394	-15,9 %	1 123	1 220	-7,9 %	1 635
Operatiivinen EBITDA	67	157	-57,0 %	133	-49,2 %	335	433	-22,7 %	550
Operatiivinen EBITDA, %	20,3 %	37,9 %		33,7 %		29,8 %	35,5 %		33,6 %
Operatiivinen liikevaihto	39	125	-68,9 %	103	-62,1 %	245	336	-27,3 %	427
Operatiivinen liikevaihto, %	11,7 %	30,3 %		26,1 %		21,8 %	27,6 %		26,1 %
Operatiivinen ROOC	5,9 %	20,9 %		15,6 %		12,8 %	18,9 %		17,9 %
Liiketoiminnasta kertyneet rahavirrat	114	120	-4,8 %	138	-17,8 %	358	321	11,4 %	438
Rahavirta investointien jälkeen	82	94	-12,9 %	104	-21,4 %	254	247	2,8 %	327
Sellun toimitukset, 1 000 tonnia	596	595	0,1 %	628	-5,0 %	1 811	1 821	-0,5 %	2 432

- Liikevaihto laski noin 20 % eli 82 milj. euroa viime vuoden ennätysellisestä kolmannen neljänneksen tuloksesta 331 milj. euroon. Merkittävästi alhaisempien sellunhintojen vaikutusta kumosivat vain osittain suotuisat myyntivaluuttakurssit.
- Operatiivinen liikevaihto laski 86 milj. euroa 39 milj. euroon viime vuoden ennätystasosta. Suurempi kokonaisvolyymi kumosi vain osittain merkittävästi alhaisempien sellunhintojen ja korkeampien puukustannusten vaikutusta.
- Operatiivinen ROOC laski 5,9 %:iin (20,9 %) alhaisemman kannattavuuden myötä.
- Enocellin sellutehtaan tuotannon muuntaminen havupuusellusta liukosellun valmistukseen saatiin valmiiksi vuosineljänneksen aikana. Vaiheittainen ylösajo alkaa viimeisen neljänneksen aikana.

Markkinat

Tuote	Markkina	Kysyntä Q3/19 verrattuna Q3/18	Kysyntä Q3/19 verrattuna Q2/19	Hinta Q3/19 verrattuna Q3/18	Hinta Q3/19 verrattuna Q2/19
Havupuusellu	Eurooppa	Heikompi	Vakaa	Merkittävästi alhaisempi	Merkittävästi alhaisempi
Lehtipuusellu	Eurooppa	Heikompi	Vakaa	Hieman alhaisempi	Merkittävästi alhaisempi
Lehtipuusellu	Kiina	Hieman vahvempi	Hieman vahvempi	Merkittävästi alhaisempi	Merkittävästi alhaisempi

Liikevaihto ja operatiivinen liikevaihto

Operatiivinen ROOC

5,9 %

(Tavoite: >15 %)

Suunnitellut vuotuiset huoltoseisokit

	2020	2019	2018
Q1	–	Veracellin tehdas	–
Q2	n/a	–	Enocellin tehdas
Q3	n/a	Enocellin tehdas	Sunilan tehdas
Q4	n/a	Montes del Platan ja Skutskärin tehtaot	Montes del Platan ja Skutskärin tehtaot

Wood Products -divisioona

Katteen turvaamistoimet jatkuvat

Wood Products -divisioona on johtava innovatiivisten puupohjaisten ratkaisujen tarjoaja. Tuotevalikoima kattaa kaikki rakentamisen osa-alueet, kuten massiivipuuelementit ja puukomponentit. Tarjontaan kuuluu myös laaja sahatavaravaliokoima sekä pelletit kestävään lämmitykseen. Kehitteillä oleva biokomposiittien tuotevalikoima hyödyntää mahdollisuuksia korvata muovi kuluttajatuotteissa ja luo potentiaalia erilaisiin vaativiin ulkoisiin käyttökohteisiin kilpailukykyisesti.

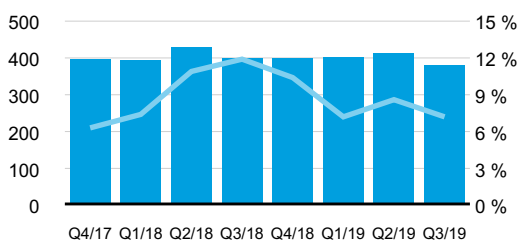
Milj. euroa	Q3/19	Q3/18	Muutos % Q3/19– Q3/18	Q2/19	Muutos % Q3/19– Q2/19	Q1- Q3/19	Q1- Q3/18	Muutos % Q1-Q3/19– Q1-Q3/18	2018
Liikevaihto	380	400	-4,9 %	412	-7,6 %	1 195	1 223	-2,3 %	1 622
Operatiivinen EBITDA	39	56	-29,4 %	47	-17,3 %	127	149	-14,5 %	199
Operatiivinen EBITDA, %	10,3 %	13,9 %		11,5 %		10,6 %	12,2 %		12,3 %
Operatiivinen liiketulos	27	48	-42,7 %	35	-23,1 %	92	123	-25,5 %	165
Operatiivinen liiketulos, %	7,2 %	11,9 %		8,6 %		7,7 %	10,1 %		10,2 %
Operatiivinen ROOC	15,8 %	31,6 %		20,3 %		18,9 %	28,3 %		28,1 %
Liiketoiminnasta kertyneet rahavirrat	57	57	0,3 %	51	12,5 %	126	109	16,0 %	147
Rahavirta investointien jälkeen	47	37	25,2 %	38	22,0 %	93	57	64,4 %	80
Puutuotetoimitukset, 1 000 m ³	1 185	1 207	-1,8 %	1 251	-5,2 %	3 604	3 684	-2,2 %	4 932

- Liikevaihto laski noin 5 % eli 20 milj. euroa 380 milj. euroon, pääasiassa perinteisen sahatavaran alhaisempien hintojen ja hieman pienempien toimitusten takia.
- Operatiivinen liiketulos laski 21 milj. euroa 27 milj. euroon viime vuoden kolmannen neljänneksen ennätystasosta alhaisempien myyntihintojen seurauksena. Pienempien volyymien ja suurempien poistojen, joihin vaikuttivat strategiset investoinnit, vaikutusta kumosivat alhaisemmat puukustannukset Keski-Euroopassa.
- Operatiivinen ROOC laski 15,8 %:iin (31,6 %) pienemmän kannattavuuden vuoksi.
- Stora Enso keskittää suomalaisen kuusipuutavaran tuotantonsa Varkauden tehtaalle, jossa se voi hyödyntää synergioita LVL-tuotannon sekä sellu- ja kartonkitehtaiden kanssa. Tavoite on parantaa pitkän aikavälin kilpailukykyä, ja keskittäminen on osa yhtiön kannattavuuden turvaamisohjelmaa. Tämän seurauksena Kiteen saha suljetaan.
- Stora Enso valittiin vuosineljänneksen aikana puuraaka-aineiden toimittajaksi muun muassa seuraavissa merkittävässä rakennushankkeissa eri puolilla maailmaa:
 - Campus Bø -opiskelija-asunnot, Telemark, Norja: ristiinliimatusta puusta (CLT) ja liimapuusta rakennetaan 290 asuntoa yhteistyössä kumppanimme Woodcon A/S:n kanssa.
 - Charterhouse School, Lontoo, Yhdistynyt kuningaskunta: hybridirakennus, joka havainnollistaa, miten materiaalit voivat yhdessä helpottaa monimutkaistenkin suunnitteluhaasteiden toteuttamista.
 - Old Sorting House, Lontoo, Yhdistynyt kuningaskunta: olemassa olevan suojellun rakennuksen remontointi, minkä yhteydessä vanha postitoimisto muutetaan moderniksi ilmavaksi toimistoksi; lattia-alueet neljässä kerroksessa.
 - Island Beach -projekti, Kangaroo Island, Etelä-Australia: yksikerroksiset lomahuvilat.

Markkinat

Tuote	Markkina	Kysyntä Q3/19 verrattuna Q3/18	Kysyntä Q3/19 verrattuna Q2/19	Hinta Q3/19 verrattuna Q3/18	Hinta Q3/19 verrattuna Q2/19
Puutuotteet	Eurooppa	Heikompi	Merkittävästi heikompi	Alhaisempi	Hieman alhaisempi

Liikevaihto ja operatiivinen liiketulos

■ Liikevaihto, milj. euroa
— Operatiivinen liiketulos, %

Operatiivinen ROOC

15,8 %

(Tavoite: >20 %)

Paper-divisioona

Vahvaa rahavirtaa haasteellisissa markkinaolosuhteissa

Stora Enso on Euroopan toiseksi suurin paperintuottaja, jolla on vakiintunut asiakaskunta ja laaja tuotevalikoima painetun viestinnän tarpeisiin ja toimistokäyttöön. Asiakkaat hyötyvät Stora Enson laajasta sekä kierrätys- että ensikuidusta valmistettujen paperien valikoimasta ja vahvasta kokemuksesta, osaamisesta ja asiakastuesta.

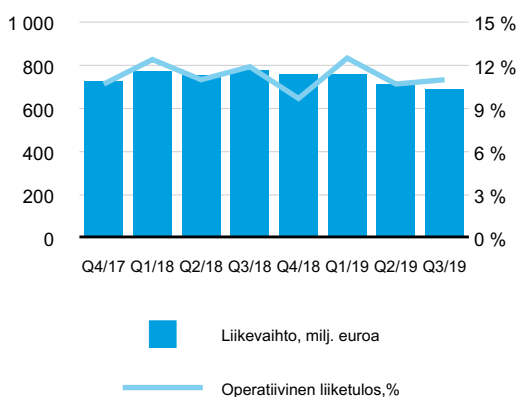
Milj. euroa	Q3/19	Q3/18	Muutos % Q3/19–Q3/18	Q2/19	Muutos % Q3/19–Q2/19	Q1- Q3/19	Q1- Q3/18	Muutos % Q1-Q3/19– Q1-Q3/18	2018
Liikevaihto	690	779	-11,4 %	712	-3,0 %	2 162	2 305	-6,2 %	3 066
Operatiivinen EBITDA	76	93	-18,1 %	76	-0,4 %	248	271	-8,8 %	345
Operatiivinen EBITDA, %	11,0 %	11,9 %		10,7 %		11,5 %	11,8 %		11,3 %
Operatiivinen liiketulos	50	65	-23,0 %	50	1,0 %	169	189	-10,5 %	234
Operatiivinen liiketulos, %	7,3 %	8,4 %		7,0 %		7,8 %	8,2 %		7,6 %
Operatiivinen ROOC	25,1 %	33,5 %		23,8 %		28,9 %	32,9 %		30,2 %
Liiketoiminnasta kertyneet rahavirrat	118	78	52,3 %	70	70,0 %	247	191	29,2 %	222
Rahavirta investointien jälkeen	99	65	53,5 %	47	110,2 %	193	156	23,7 %	175
Rahavirta investointien jälkeen / liikevaihto	14,4 %	8,3 %		6,6 %		8,9 %	6,8 %		5,7 %
Paperin toimitukset, 1 000 tonnia	1 010	1 161	-13,0 %	1 013	-0,4 %	3 102	3 470	-10,6 %	4 591
Paperin tuotanto, 1 000 tonnia	988	1 216	-18,8 %	995	-0,8 %	3 084	3 545	-13,0 %	4 633

- Liikevaihto laski noin 89 milj. euroa eli 11 % 690 milj. euroon selvästi pienempien paperitoimitusten takia. Dawangin tehtaan myynti Kiinassa pienensi kolmannen neljänneksen myyntiä 10 milj. euroa.
- Operatiivinen liiketulos laski 15 milj. euroa 50 milj. euroon. Kokonaisvolyymin merkittävästi negatiivista vaikutusta kumosivat hyvä kustannustenhallinta, kannattavuuden turvaamisohjelman ansiosta alhaisemmat kiinteät kustannukset ja pienempien sellukustannusten myötä alentuneet muuttuvat kustannukset.
- Rahavirta investointien jälkeen suhteessa liikevaihtoon nousi 14,4 %:iin (8,3 %) hyvän käyttöpääoman hallinnan myötä.
- Lokakuussa Stora Enso myi 60 %:n omistusosuutensa Dawangin paperitehtaasta Kiinassa yhteisyrityskumppanilleen Shandong Huatai Paperille. Kauppa vähentää konsernin nettovelkaa noin 22 milj. euroa ja vuotuista liikevaihtoa noin 60 milj. euroa. Kaupan jälkeen Stora Enso ei ole paperintuotantoa Kiinassa.
- Lokakuussa Paper-divisioona ilmoitti suunnittelevansa organisaatiomuutoksia parantaakseen kilpailukykyään ja varmistaakseen tehokkaan asiakaspalvelun Oulun tehtaan muuntamisen jälkeen. Suunnitellut muutokset vaikuttaisivat ensisijaisesti kaupallisiin ja tukitoimintoihin, ja ne voisivat johtaa enintään 135 työntekijän vähentämiseen vuoden 2020 loppuun mennessä.

Markkinat

Tuote	Markkina	Kysyntä Q3/19 verrattuna Q3/18	Kysyntä Q3/19 verrattuna Q2/19	Hinta Q3/19 verrattuna Q3/18	Hinta Q3/19 verrattuna Q2/19
Paperi	Eurooppa	Merkittävästi heikompi	Hieman vahvempi	Vakaa	Hieman alhaisempi

Liikevaihto ja operatiivinen EBITDA

Rahavirta investointien jälkeen / liikevaihto¹

14,4 %

(Tavoite: >7 %)

Suunnitellut vuotuiset huoltoseisokit

	2020	2019	2018
Q1	–	–	–
Q2	n/a	Nymöllan tehdas	Oulun tehdas
Q3	n/a	Veitsiluodon tehdas	Veitsiluodon tehdas
Q4	n/a	–	–

¹ Paper-divisioonan avainmittari on rahavirta investointien jälkeen suhteessa liikevaihtoon (ei-IFRS), koska divisioonan tavoitteena on tuottaa rahavirtaa konsernille, jotta konserni voi muuttua uusiutuvien materiaalien kasvuyhtiöksi.

Muut

Kannattavuuden turvaamisohjelman vaikutus näkyy

Muut-segmentti sisältää konsernin metsäomistukset Ruotsissa, suomalaisen metsäosakkuusyritys Tornatorin, Stora Enson osakkuuden energiayhtiö Pohjolan Voimassa, Pohjoismaiden ja Baltian maiden tehtaiden puunhankinnan, tehdasalueisiin liittyvät puuviljelmät sekä konsernin yhteiset palvelut ja hallinnon.

Milj. euroa	Q3/19	Q3/18	Muutos % Q3/19–Q3/18	Q2/19	Muutos % Q3/19–Q2/19	Q1- Q3/19	Q1- Q3/18	Muutos % Q1-Q3/19– Q1-Q3/18	2018
Liikevaihto	786	831	-5,4 %	868	-9,4 %	2 577	2 513	2,5 %	3 425
Operatiivinen EBITDA	26	11	139,0 %	3	n/m	59	33	78,9 %	48
Operatiivinen EBITDA, %	3,3 %	1,3 %		0,3 %		2,3 %	1,3 %		1,4 %
Operatiivinen liikevaihto	13	2	n/m	-12	206,5 %	18	13	37,6 %	23
Operatiivinen liikevaihto, %	1,7 %	0,2 %		-1,4 %		0,7 %	0,5 %		0,7 %
Liiketoiminnasta kertyneet rahavirrat	-34	11	n/m	112	-130,0 %	3	-59	104,6 %	-52
Rahavirta investointien jälkeen	-41	-9	n/m	102	-140,8 %	-29	-92	68,6 %	-119

- Liikevaihto laski 45 milj. euroa 786 milj. euroon lähinnä puunhankinta- sekä energia- ja logistiikkapalvelujen alhaisemman liikevaihdon vuoksi.
- Operatiivinen liikevaihto kasvoi 13 milj. euroon pääasiassa alhaisempien kustannusten myötä.

Rahoitus vuoden 2019 kolmannella neljänneksellä (verrattuna Q2/2019)

Pääomarakenne

Milj. euroa	30.9.2019	30.6.2019	31.12.2018	30.9.2018
Operatiiviset aineelliset ja aineettomat hyödykkeet ¹	10 057	10 018	6 636	6 544
Osakkuus- ja yhteisyritykset	590	622	1 729	1 596
Käyttöpääoma, netto	1 163	1 274	1 078	1 112
Pitkäaikaiset korottomat erät, netto	-506	-508	-488	-475
Sidottu pääoma yhteensä	11 303	11 406	8 955	8 777
Nettoverovelka	-701	-710	-132	-145
Sijoitettu pääoma	10 602	10 696	8 824	8 631
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma	6 875	6 722	6 714	6 436
Määräysvallattomien omistajien osuudet	-18	1	18	23
Korolliset nettovelat	3 745	3 973	2 092	2 172
Rahoitus yhteensä	10 602	10 696	8 824	8 631

¹ Operatiiviset aineelliset ja aineettomat hyödykkeet sisältävät liikearvon, muut aineettomat hyödykkeet, rakennukset, koneet ja kaluston, käyttöoikeusomaisuuserät, biologiset hyödykkeet, päästöoikeudet sekä noteeraamattomat arvopaperit.

Rahavarat ilman luottolimiittejä laskivat 132 milj. euroa 694 milj. euroon. Nettovelka pieneni 228 milj. euroa 3 745 (3 973) milj. euroon pääasiassa vakaan liiketoiminnan rahavirran seurauksena. Nettovelan suhde kuluneen 12 kuukauden operatiiviseen EBITDAan oli 2,2, eli sama kuin edellisellä vuosineljänneksellä. Nettovelkaantumisaste 30.9.2019 oli 0,55 (0,59). Velkojen keskimääräinen korko laski 3,3 %:iin (3,4%).

Stora Ensolla on 600 milj. euron valmiusluotto, joka oli vuosineljänneksen lopussa kokonaan nostamatta. Lisäksi yhtiöllä on käytettävissään erilaisia pitkäaikaisia rahoituslähteitä 1 000 (1 000) milj. euroon saakka.

Pohjolan Voiman (PVO) osakkeiden, jotka luokitellaan IFRS 9 -standardin mukaisesti käypään arvoon arvostettaviin muihin laajan tuloksen eriin, käypä arvo nousi neljänneksen aikana 98 milj. euroa 493 milj. euroon lähinnä sähkön termiinihintojen laskun ja alhaisempien pääomakustannusten takia. Näiden vaikutusta kumosi osittain Olkiluoto 3:n säännöllisen sähköntuotannon aloituksen viivästyminen heinäkuuhun 2020.

Rahavirta vuoden 2019 kolmannella neljänneksellä (verrattuna Q2/2019)

Liiketoiminnan rahavirta

Milj. euroa	Q3/19	Q3/18	Muutos % Q3/19– Q3/18	Q2/19	Muutos % Q3/19– Q2/19	Q1- Q3/19	Q1- Q3/18	Muutos % Q1-Q3/19– Q1-Q3/18	2018
Operatiivinen EBITDA	376	502	-25,1 %	435	-13,6 %	1 283	1 472	-12,9 %	1 878
Operatiivisen EBITDAn vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	-22	0	-	-127	82,5 %	-150	-28	n/m	20
Muut oikaisut	8	-24	132,2 %	163	-95,3 %	159	-23	n/m	-104
Käyttöpääoman muutos	126	-22	n/m	76	67,3 %	-34	-379	91,0 %	-428
Liiketoiminnan rahavirta	488	457	6,9 %	548	-10,9 %	1 258	1 042	20,7 %	1 365
Aineellisiin ja aineettomiin sekä biologisiin hyödykkeisiin investoidut rahavarat	-141	-128	-9,7 %	-120	-17,4 %	-384	-370	-3,8 %	-525
Osakkuus- ja yhteisyritysten hankinta	0	-10	100,3 %	0	-57,6 %	-6	-10	34,9 %	-29
Rahavirta investointien jälkeen	347	319	9,0 %	428	-18,8 %	868	663	31,0 %	811

Vuoden 2019 kolmannen neljänneksen rahavirta investointien jälkeen oli vahva 347 milj. euroa. Käyttöpääoma laski 126 milj. euroa pääasiassa aktiivisen käyttöpääoman hallinnan seurauksena. Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin sekä biologisiin hyödykkeisiin olivat 141 milj. euroa. Aiemmin ilmoitettuihin varauksiin liittyvät maksut olivat 9 milj. euroa.

Investoinnit

Lisäykset aineellisiin ja aineettomiin sekä biologisiin hyödykkeisiin vuoden 2019 kolmannella neljänneksellä olivat yhteensä 150 (129) milj. euroa, josta 130 milj. euroa investoitiin aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin, sisältäen 10 milj. euron investoinnin vuokrasopimuksiin, ja 20 milj. euroa biologisiin hyödykkeisiin. Poistot ja arvonalentumiset olivat yhteensä 130 (122) milj. euroa. Aineellisiin ja aineettomiin sekä biologisiin hyödykkeisiin tehdyillä lisäyksillä oli 141 (128) milj. euron negatiivinen rahavirtavaikutus.

Suurimmat vuoden 2019 kolmannella neljänneksellä käynnissä olleet hankkeet olivat Oulun tehtaan muuntaminen, kemihierteen (CTMP) flash-kuivaus Imatran tehtailla, China Packaging -yksikön kapasiteetin nostaminen ja tekniikan ajantasaistaminen, Skutskärin tehtaan revinnäisselluhanke Ruotsissa, Enocellin tehtaan liukoselluinvestointi, Launkalnen puutuoteinvestointi Latviassa ja höyryturbiini-investointi Maxaun tehtaalla Saksassa.

Arvio vuosien 2019 ja 2020 investoinneista ja poistoista

Milj. euroa	Arvio 2019	Arvio 2020
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	610–660	800–850
Poistot ja biologisten hyödykkeiden arvon operatiivinen alentuminen	580–600	590–620

Stora Enson investointiennuste vuodelle 2019 sisältää noin 100 milj. euroa investointeja konsernin biologisiin hyödykkeisiin sekä noin 40 milj. euroa pääomitetuista vuokrasopimuksista IFRS 16 -standardin mukaisesti. Yhtiön investointiennusteessa huomioidaan 50 milj. euron supistuminen osana kannattavuuden turvaamisohjelmaa ja Oulun tehtaan muuntamiseen liittyvä 70 milj. euron lisäys. Poistoja ja biologisten hyödykkeiden arvon operatiivista alentumista koskeva ennuste huomioi myös IFRS 16 -standardin vaikutuksen. Biologisten hyödykkeiden arvon operatiivisen alentumisen ennakoidaan olevan noin 50–70 milj. euroa.

Vastuullisuus vuoden 2019 kolmannella neljänneksellä (verrattuna Q3/2018)

Työturvallisuus

TRI-taajuus

	Q3/19	Q3/18	Q2/19	Q1-Q3/19	Q1-Q3/18	2018	Väli-tavoite	Välitavoite saavutettava
Työtaturmat (TRI), taajuus ^{1,2}	7,4	4,9	7,2	7,1	5,4	6,1	5,3	vuoden 2019 loppuun mennessä

TRI (Total recordable incidents) -taajuus = lääketieteellistä hoitoa vaatineiden tapaturmien määrä miljoonaa työtuntia kohti.

¹ Omat työntekijät, sisältää Veracelin ja Montes del Platan yhteisyritysten työntekijät.

² Aiemmin julkaistut luvut on laskettu uudestaan aiempien osavuositarkastuksen jälkeen saatujen lisätietojen mukaisesti.

Tapaturmien määrä nousi kolmannella neljänneksellä. Raportoitujen tapahtumien joukossa hallitsevia olivat liukastumiset, kompastumiset ja työvälineiden huono hallinta normaalien toimintojen ulkopuolella. Vuosineljänneksen aikana Consumer Board -divisioona työskenteli kuusikymmentäviisi päivää (yli miljoona työtuntia) ilman raportoituja tapaturmia osoittaen, että tapaturmaton työpaikka on mahdollinen.

Toimittajat

Toimittajien eettisen toimintaohjeen käyttöönotto

	30.9.2019	30.6.2019	31.12.2018	30.9.2018	Tavoite
% hankintakustannuksista toimittajien eettisen toimintaohjeen piirissä ¹	96 %	96 %	95 %	95 %	95 %

¹ Ei sisällä yhteisiä toimintoja, immateriaalioikeuksia, leasingmaksuja, kaupankäyntiä rahoitusvälineillä eikä viranomaismaksuja, kuten tullimaksuja, eikä puunhankintaa yksityismetsänomistajilta.

Tavoitteena on, että 95 % toimittajista on edelleen eettisen toimintaohjeen piirissä.

Metsät, puuviljelmät, ja maan käyttö

Sopimukset maattomien liikkeiden kanssa ja maanvaltauksset Brasilian Bahiassa

	30.9.2019	30.6.2019	31.12.2018	30.9.2018
Asutusaloitteisiin kuulumattomien liikkeiden valtaamat tuotantoalueet, ha	469	480	468	3 019

Kolmannen vuosineljänneksen lopussa maattomien liikkeet, jotka eivät ole mukana sopimuksissa, olivat vallanneet 469 hehtaaria Veracelin tuotantoalueita. Veracel jatkaa vallattujen alueiden palauttamista yhtiölle oikeusmenettelyjen kautta ja aloitti kolmannen neljänneksen aikana uudelleen puuviljelmien hoidon 11 hehtaarin alueella.

Veracel on aiemmin oma-aloitteisesti varannut 16 500 hehtaaria maata kestävä kehityksen mukaista asutusaloitetta varten. Vuoden 2018 lopussa Veracelin omistamat maa-alueet olivat yhteensä 213 500 hehtaaria, josta 76 000 hehtaarille on istutettu eukalyptuspuuta sellun tuotantoa varten.

Hiilidioksidi

Tieteellisten päästövähennystavoitteiden saavuttaminen vuoden 2010 lähtötasoon verrattuna

	Q3/19	Q3/18	Q2/19	Q1-Q3/19	Q1-Q3/18	2018	Tavoite	Tavoite saavutettava
Hiilidioksidiekvivalenttipäästöjen lasku myytävissä olevaa kartonki-, sellu- ja paperitonnaa kohti (kg/t) ^{1,2}	-26 %	-23 %	-23 %	-21 %	-18 %	-18 %	-31 %	vuoden 2030 loppuun mennessä

¹ Kattaa tuotannon suorat fossiilista polttoaineista peräisin olevat hiilidioksidiekvivalenttipäästöt ja epäsuorat sähkön ja lämmön ostoon liittyvät fossiilista polttoaineista peräisin olevat hiilidioksidiekvivalenttipäästöt (laajuus 1 ja 2). Ilman yhteisiä toimintoja.

² Historialliset luvut on laskettu uudestaan Q2/2019 osavuositarkastuksen jälkeen saatujen lisätietojen mukaisesti.

Vuonna 2017 Science Based Target -aloite (SBTi) hyväksyi tavoitteemme vähentää toiminnastamme aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä tuotettua kartonki-, sellu- ja paperitonnaa kohti 31 % vuoteen 2030 mennessä vuoden 2010 lähtötasoon verrattuna.

Hiilidioksidiekvivalenttipäästöt kolmannella neljänneksellä laskivat uuden merkittävän sopimuksen ansiosta, jonka myötä yhtiö ostaa sertifioitua uusiutuvaa sähköä valtakunnallisesta verkosta Puolassa.

Muut tapahtumat

Stora Enso sijoittui ensimmäiseksi sekä suomalaisten yhtiöiden että metsäteollisuusyhtiöiden keskuudessa raportissa, jossa arvioitiin sukupuolten välistä tasapainoa ja tasa-arvoa ([Equileapin tutkimus](#)).

Stora Enso sai korkeimman luokituksen vastuullisuusviestinnästään Mistra Center for Sustainable Marketsin ja Tukholman kauppakorkeakoulun [raportissa](#), jossa arvioitiin kaikki Nasdaq OMX Tukholman suurten yritysten Large Cap indeksiin kuuluvat 95 yhtiötä.

Stora Enson vuosikertomus 2018, mukaan lukien vastuullisuusraportti, sai korkeimman luokituksen [ReportWatchin](#) tutkimuksessa. Stora Enson vuosikertomus sai korkeimman A+-luokituksen tutkimuksessa, joka käsitti kaikkiaan 300 raporttia eri yhtiöiltä maailmanlaajuisesti.

[WBCSD](#) (World Business Council for Sustainable Development) valitsi Stora Enson vuoden 2018 vastuullisuusraportin maailman kymmenen parhaimman vastuullisuusraportin joukkoon.

Kolmannen vuosineljänneksen aikana Stora Enso valittiin jälleen mukaan [FTSE4Good](#)-indeksiin.

Lyhyen aikavälin riskit ja epävarmuustekijät

Lisääntyvä kilpailu sekä paperi-, sellu-, pakkaus-, puutuote- ja raakapuumarkkinoiden tarjonnan ja kasvun epätasapaino voivat vaikuttaa Stora Enson markkinaosuuteen ja kannattavuuteen. Muutokset maailman taloustilanteesta ja poliittisessa ilmapiirissä, markkinoiden äkkinäiset korjausliikkeet, valuuttakurssien epävakaus ja päämarkkina-alueidemme talouksien heikkeneminen voivat vaikuttaa Stora Enson tulokseen, rahavirtoihin ja taloudelliseen tilanteeseen.

Nykyisissä geopolittisissä olosuhteissa kasvavana riskinä on protektionististen toimien kiihtyminen pisteeseen, jossa maailmankauppa supistuu huomattavasti. Tämä sysäisi liikkeelle ketjureaktioita, jotka vaikuttaisivat suuresti inflaatioon, yritysten ja kuluttajien luottamukseen sekä viime kädessä maailmanlaajuiseen talouskasvuun.

Vähentääkseen heikentyvien geopolittisten ja makrotaloudellisten olosuhteiden ja lisääntyvän epävarmuuden vaikutusta Stora Enso on aloittanut kannattavuuden turvaamisohjelman, jolla tähdätään 275 milj. euron säästöihin kiinteissä ja muuttuvissa kustannuksissa vuoden 2021 loppuun mennessä.

Muut riskit ja epävarmuustekijät sisältävät muun muassa toimialan yleiset olosuhteet, kuten muutokset raaka-aineiden kustannuksissa tai saatavuudessa, energia- ja kuljetuskustannukset, odottamattomat kulut, jotka liittyvät nykyisten ja uusien ympäristö- ja muun virallisen sääntelyn noudattamiseen sekä käynnissä oleviin tai potentiaalsiin oikeudenkäynteihin, merkittävät häiriöt jollakin tuotantolaitoksellamme, yhteisyritysten liiketoimintaan olennaisesti kuuluvat riskit ja muut tekijät, joista kerrotaan Stora Enson lehdistötiedotteissa ja raportoinnissa.

Tarkempi kuvaus riskeistä on Stora Enson tilinpäätöksessä, joka on luettavissa osoitteessa storaenso.com/annualreport2018.

Energiaherkkyysanalyysi: sähkön ja fossiilisten polttoaineiden markkinahintojen 10 %:n nousulla olisi noin 14 milj. euron välitön negatiivinen vaikutus operatiiviseen liikeluokkaan seuraavan 12 kuukauden ajan.

Puuraaka-aineen herkkyysanalyysi: puun hintojen 10 %:n nousulla olisi noin 193 milj. euron välitön negatiivinen vaikutus operatiiviseen liikeluokkaan seuraavan 12 kuukauden ajan.

Sellun herkkyysanalyysi: sellun markkinahintojen 10 %:n nousulla olisi noin 125 milj. euron välitön positiivinen vaikutus operatiiviseen liikeluokkaan seuraavan 12 kuukauden ajan.

Kemikaalien ja täyteaineiden herkkyysanalyysi: kemikaalien ja täyteaineiden hintojen 10 %:n nousulla olisi noin 55 milj. euron välitön negatiivinen operatiiviseen liikeluokkaan seuraavan 12 kuukauden ajan.

Energian, puuraaka-aineen, sellun tai kemikaalien ja täyteaineiden hintojen laskun vaikutus olisi vastakkainen.

Valuuttakurssien herkkyysanalyysi seuraaville 12 kuukaudelle: Yhdysvaltain dollarin arvon 10 %:n vahvistumisella suhteessa euroon olisi noin 140 milj. euron välitön positiivinen vaikutus vuotuiseseen operatiiviseen liikeluokkaan. Ruotsin kruunun 10 %:n vahvistumisen vaikutus olisi 98 milj. euroa negatiivinen ja Englannin punnan 31 milj. euroa positiivinen. Valuuttakurssien heikkenemisen vaikutus olisi vastakkainen. Luvut ovat ennen suojausvaikutusta ja oletuksena on, että vain yksittäisessä valuuttakurssissa tapahtuu muutoksia.

Konsernin Brasilian-toiminnoista aiheutuu vuosittain Brasilian realissa (BRL) laskettuna noin 120 milj. euron arvoiset suojaamattomat nettokustannukset. Kiinan-toiminnoista aiheutuu vastaavasti renminbissä (CNY) laskettuna noin 110 milj. euron arvoiset suojaamattomat nettokustannukset. Valuutan arvon 10 %:n vahvistuminen heikentäisi operatiivista liikeluokkaa 12 milj. euroa Brasiliassa ja 11 milj. euroa Kiinassa.

Oikeudenkäynnit

Ehdolliset velat

Stora Enso on tehnyt merkittäviä uudelleenjärjestelyjä viime vuosina. Toimenpiteisiin on kuulunut liiketoimintojen ja tuotantoyksiköiden myyntejä sekä tehtaiden sulkemisia. Tapahtumiin liittyy riski mahdollisista ympäristö- tai muista velvoitteista, joiden olemassaololle saadaan vahvistus vasta, jos yksi tai useampi epävarma tapahtuma, joka ei ole täysin konsernin hallittavissa, toteutuu tai ei toteudu.

Stora Enso on osallisena tietyissä oikeudenkäyntimenettelyissä, jotka ovat syntyneet tavanomaisessa liiketoiminnassa ja jotka sisältävät lähinnä kauppaoikeudellisia vaateita. Yrityksen johto ei usko, että näillä menettelyillä kokonaisuutena ennen mahdollisia vakuutuskorvauksia olisi merkittäviä vaikutuksia yrityksen taloudelliseen asemaan tai liiketoiminnan tulokseen.

Oikeudenkäynnit Latalalaisessa Amerikassa

Veracel

Stora Enso ilmoitti 11.7.2008 liittovaltion tuomarin Brasiliassa antamasta päätöksestä, jonka mukaan Bahian osavaltion Veracelin toiminnalle myöntämät luvat eivät olleet päteviä. Tuomari myös määräsi Veracelin ryhtymään tiettyihin toimenpiteisiin, kuten luonnonmetsän istuttamiseen osaan Veracelin puuviljelmistä. Lisäksi yhtiölle määrättiin mahdollinen 20 milj. Brasilian realin (5 milj. euron) sakko. Veracel kyseenalaistaa päätöksen ja on tehnyt siitä valituksen. Veracel toimii täysin kaikkien Brasilian lakien mukaisesti ja on saanut asiaankuuluville viranomaisilta kaikki tarvittavat ympäristö- ja liiketoimintaluvat teollisuustoiminnoille ja puuviljelmille. Marraskuussa 2008 tuomioistuin lykkäsi päätöksen täytäntöönpanoa. Veracel ja Stora Enso eivät ole tehneet kirjanpidollisia varauksia metsänistutusten tai mahdollisen sakon vuoksi.

Oikeudenkäynnit Ruotsissa

Vakuutuskanne

Heinä–elokuussa 2016 kuusi ruotsalaista vakuutusyhtiötä nostivat kanteen Stora Ensoa vastaan ruotsalaisessa ympäristöoikeudessa ja Falunin käräjäoikeudessa Ruotsin Västmanlandissa vuonna 2014 sattuneesta metsäpalosta aiheutuneiden vahinkojen vuoksi. Yhtiöt hakevat kaikkiaan noin 300 milj. Ruotsin kruunun (30 milj. euron) arvoisia korvauksia, pois lukien korot. Stora Enso kiistää korvausvastuunsa. Korkein oikeus on todennut, että ympäristölakia ei sovelleta tulipalon aiheuttamiin vahinkoihin, päättäen näin asian käsittelyn ympäristöoikeudessa. Lisäksi korkein oikeus on todennut tapauksessa, jossa Stora Enso ei ole asianomainen, että Stora Enson alihankkijan liikennevakuutus soveltuu yhtiöltä haettuihin korvauksiin. Tämä liikennevakuutus kattaa vahingot 300 milj. Ruotsin kruunuun asti (pois lukien korot), joka vastaa Stora Ensolta korvausten muodossa haettua summaa.

Yrityssakko

Tammikuussa 2018 Ruotsin syyttäjäviranomainen nosti kanteen Stora Ensoa ja sen toimittajaa vastaan Ruotsin Västmanlandissa vuonna 2014 sattuneen metsäpalon vuoksi vaatien molemmilta vastaajilta 5 milj. kruunun yrityssakkoa. Stora Enso ja toimittaja kiistävät kanteen. Oikeudenkäynti on meneillään ja sen odotetaan päättyvän vuoden 2019 viimeisen vuosineljänneksen aikana.

Muutokset organisaatorakenteessa ja konsernin johdossa

Stora Enson hallitus nimitti 25.9.2019 Annica Breskyn Stora Enson toimitusjohtajaksi 1.12.2019 alkaen. Bresky on tällä hetkellä Stora Enson Consumer Board -divisioonan johtaja. Hän seuraa toimitusjohtajan tehtävässä Karl-Henrik Sundströmiä, joka ilmoitti elokuussa 2019 jättävänsä tehtävänsä.

Stora Enso perustaa uuden, erikseen raportoitavan Forest-divisioonan vuoden 2020 alussa. Uusi Forest-divisioona käsittää konsernin metsäomaisuuden Ruotsissa (äskettäin hankittu Bergvik Skog Väst AB) ja 41 prosentin osuuden metsäosakkuusyritys Tornatorista, jonka metsäomaisuus sijaitsee pääosin Suomessa. Forest-divisioonan kuuluvat lisäksi puunhankintatoiminnot Suomessa, Ruotsissa, Venäjällä ja Baltian maissa. Etelä-Amerikassa ja Aasiassa sellutehtaiden yhteydessä sijaitsevat puuviljelmat sisältyvät jatkossakin Biomaterials- ja Consumer Board -divisioonien raportointiin.

Merkittävimmät tapahtumat vuonna 2019

Varsinaisessa yhtiökokouksessa 2019 tehtyjä päätöksiä

Stora Enso Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidettiin 14.3.2019 Helsingissä. Kokous hyväksyi hallituksen ehdotuksen, jonka mukaan vuodelta 2018 maksetaan osinkoa 0,50 euroa osakkeelta.

Yhtiökokous hyväksyi ehdotuksen, että hallitukseen valittiin seuraavaan varsinaisen yhtiökokouksen loppuun saakka nykyisistä jäsenistä **Jorma Eloranta, Elisabeth Fleuriot, Hock Goh, Christiane Kuehne, Antti Mäkinen, Richard Nilsson, Göran Sandberg**, sekä **Hans Stråberg** ja että hallituksen uudeksi jäseneksi valitaan **Mikko Helander**. Yhtiökokous valitsi Jorma Elorannan hallituksen puheenjohtajaksi ja Hans Stråbergin hallituksen varapuheenjohtajaksi.

Yhtiökokous hyväksyi ehdotuksen hallituksen jäsenten vuosipalkkioista:

puheenjohtaja	EUR 192 000 (2018: 175 000)
varapuheenjohtaja	EUR 109 000 (2018: 103 000)
jäsenet	EUR 74 000 (2018: 72 000)

Yhtiökokous hyväksyi myös ehdotuksen, että hallituksen jäsenten vuosipalkkio maksetaan yhtiön osakkeina ja rahana siten, että 40 %:lla vuosipalkkiosta hankitaan hallituksen jäsenten nimiin ja lukuun Stora Enson R-osakkeita markkinoilta julkisessa kaupankäynnissä muodostuvaan hintaan, ja loput vuosipalkkiosta maksetaan rahana.

Yhtiökokous vahvisti hallituksen valiokuntien jäsenten vuosipalkkiot.

Yhtiökokous hyväksyi ehdotuksen, että tilintarkastajaksi valitaan PricewaterhouseCoopers Oy seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen loppuun saakka. PricewaterhouseCoopers on ilmoittanut, että päävastuullisena tilintarkastajana toimii KHT **Samuli Perälä**. Yhtiökokous päätti myös, että tilintarkastajan palkkio maksetaan talous- ja tarkastuskomitean hyväksymän laskun mukaan.

Yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään Stora Enson omien osakkeiden hankkimisesta sekä osakeannista. Valtuutuksen nojalla hankittavien sekä liikkeeseenlaskettavien omien osakkeiden määrä on enintään 2 000 000 kappaletta, mikä vastaa noin 0,25 prosenttia kaikista yhtiön osakkeista ja 0,33 prosenttia kaikista yhtiön R-sarjan osakkeista.

Stora Enson hallituksen päätökset

Yhtiökokouksen jälkeen pidetyssä hallituksen kokouksessa talous- ja tarkastusvaliokunnan jäseniksi valittiin Richard Nilsson (puheenjohtaja), Jorma Eloranta, ja Elisabeth Fleuriot.

Jorma Eloranta (puheenjohtaja), Antti Mäkinen ja Hans Stråberg valittiin palkitsemisvaliokunnan jäseniksi.

Christiane Kuehne (puheenjohtaja), Hock Goh ja Göran Sandberg valittiin vastuullisuus- ja yritysetiikkavaliokunnan jäseniksi.

Osakepääoma ja osakeomistukset

Vuoden 2019 kolmannen neljänneksen aikana kaupparekisteriin merkittiin 772 A-osakkeen muunto R-osakkeeksi.

30.9.2019 Stora Enson liikkeeseen laskemia A-osakkeita oli 176 258 064 kappaletta ja R-osakkeita 612 361 923 kappaletta. Yhtiön omistuksessa ei ollut omia osakkeita. Stora Enson liikkeeseen laskettuja osakkeita oli yhteensä 788 619 987. Osakkeiden äänimäärä oli vähintään 237 494 256.

Katsauskauden jälkeiset tapahtumat

15.10.2019 kaupparekisteriin merkittiin 1 000 A-osakkeen muunnos R-osakkeeksi.

22.10.2019 Stora Enso ilmoitti myyneensä osuutensa Dawangin paperitehtaasta Kiinassa.

Kaikki tämän osavuositarkastuksen luvut on pyöristetty lähimpään miljoonaan, ellei toisin ole mainittu. Tästä syystä osavuositarkastuksen prosenttilukemat ja luvut eivät välttämättä täsmää esitettyjen summien kanssa ja saattavat poiketa myös aiemmin julkaistuista taloudellisista tiedoista.

Tämä tiedote on laadittu suomeksi, englanniksi ja ruotsiksi. Jos eri kieliversioiden välillä on eroja, englanninkielinen versio pätee. Tätä katsausta ei ole tilintarkastettu.

Helsingissä 29. lokakuuta 2019
Stora Enso Oyj
Hallitus

Taloudelliset tiedot

Laadintaperiaatteet

Tämä tilintarkastamaton osavuositarkastus on laadittu osavuositarkastuksia koskevan IAS 34 -standardin ja konsernin vuoden 2018 tilinpäätöksen laskentaperiaatteiden mukaisesti lukuun ottamatta uusia ja muutettuja standardeja, joita sovelletaan 1.1.2019 ja sen jälkeen alkaviin tilikausiin.

Kaikki tämän osavuositarkastuksen luvut on pyöristetty lähimpään miljoonaan, ellei toisin ole mainittu. Tästä syystä osavuositarkastuksen prosenttilukemat ja luvut eivät välttämättä täsmää esitettyjen summien kanssa ja saattavat poiketa myös aiemmin julkaistuista taloudellisista tiedoista.

Ei-IFRS-tunnusluvut

Konsernin tärkein ei-IFRS-tunnusluku on operatiivinen liiketulos, jonka avulla arvioidaan segmenttien tuloksia ja ohjataan niille resursseja. Operatiivinen liiketulos koostuu segmenttien liiketuloksesta ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä ja käyvän arvon muutoksia sekä Stora Enson osuudesta osakkuus- ja yhteisyritystensä liiketuloksesta, ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä ja käyvän arvon muutoksia.

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät ovat poikkeuksellisia eriä, jotka eivät liity tavanomaiseen liiketoimintaan. Tavallisimpia vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä ovat omaisuuden myyntivoitot ja -tappiot, ylimääräiset omaisuusarvojen arvonalentumiset tai arvonalentumisten peruutukset, toiminnan uudelleenjärjestelyistä johtuvat varaukset, ympäristövaraukset, uudelleenjärjestelyistä johtuvat poistojen muutokset ja sakot. Yksittäinen vertailukelpoisuuteen vaikuttava erä ilmoitetaan normaalisti erikseen, mikäli sen tulosvaikutus on yli sentin osakkeelta.

Käyvän arvon muutokset ja liiketoimintaan kuulumattomat erät sisältävät hiilidioksidin päästöoikeuksien arvostuksen, biologisten hyödykkeiden uudelleenarvostuksen sekä Stora Enson osuuden osakkuus- ja yhteisyritysten veroista ja nettorahoituseristä. Vuoden 2018 loppuun asti käyvän arvon muutokset ja liiketoimintaan kuulumattomat erät sisälsivät myös osakesidonnaiset kannustinjärjestelmät ja niihin liittyvät suojaukset. Aiempia kausia ei ole oikaistu, koska vaikutus ei ole merkittävä.

Liiketoiminnan rahavirta (ei-IFRS) on konsernikohtainen tapa esittää liiketoiminnan rahavirta alkaen operatiivisesta EBITDasta liiketuloksen sijaan.

Rahavirtaan investointien jälkeen (ei-IFRS) kuuluvat liiketoiminnan rahavirta (ei-IFRS), pois lukien investoinnit aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin, biologisiin hyödykkeisiin sekä osakkuus- ja yhteisyrityksiin.

Luettelo ei-IFRS-luvuista esitetään tämän katsauksen lopussa.

Seuraavia uusia ja muutettuja standardeja sovelletaan 1.1.2019 ja sen jälkeen alkaviin tilikausiin

Stora Enso on soveltanut seuraavia uusia ja muutettuja standardeja 1.1.2019 alkaen:

- IFRS 16 Vuokrasopimukset. Uusi vuokrasopimuksia koskeva standardi korvasi IAS 17 -standardin ohjeistuksen ja siihen liittyvät tulkinnat, mikä on merkittävä muutos etenkin vuokralle ottajille. IFRS 16 -standardissa edellytetään, että vuokralle ottajat kirjaavat käytännössä kaikista vuokrasopimuksista tulevia vuokranmaksuja kuvastavan vuokrasopimusvelan sekä käyttöoikeusomaisuuserän. Operatiivisten vuokrasopimusten ja rahoitusleasingisopimusten luokittelusta luovutaan vuokralle ottajien osalta. Ennen siirtymistä IFRS 16 -standardiin konsernilla oli lähinnä operatiivisiksi vuokrasopimuksiksi luokiteltuja sopimuksia, joita ei aktivoitu, eikä Stora Ensolla ollut voimassa olevia olennaisia rahoitusleasingisopimuksia vuoden 2018 lopussa. Stora Enso toimii pääasiassa vuokralle ottajana, eikä yhtiöllä ole olennaisia vuokrasopimuksia, joissa se olisi vuokralle antaja.

IFRS 16 -standardin mukaisesti konserni arvioi sopimuksen syntyessä, onko se vuokrasopimus tai sisältääkö se vuokrasopimuksen. Vuokrasopimus on sopimus tai sopimuksen osa, joka tuottaa oikeuden käyttää sopimuksen kohteena olevaa omaisuuserää tietynä ajanjaksona vastiketta vastaan. Vuokrasopimuksen määritelmän muutos liittyy lähinnä määräysvaltaan, ja vuokrasopimuksen määritelmän muutoksella ei ole olennaista vaikutusta konserniin.

Stora Enso otti IFRS 16 -standardin käyttöön 1.1.2019 soveltaen yksinkertaistettua lähestymistapaa, minkä takia vertailutietoja ei oikaista ja raportoidaan IAS 17 -standardin ja IFRIC 4 -tulkinnan mukaisesti. IFRS 16 -standardin käyttöönoton vaikutus kirjattiin taseeseen 1.1.2019. Siirtymässä vuokrasopimusvelat arvostetaan jäljellä olevien vuokramaksujen nykyarvoon, diskontattuna konsernin lisäluoton korolla. Käyttöoikeusomaisuuserät arvostetaan vuokrasopimusvelkaa vastaavaan määrään, oikaistuna ennakkoon maksettujen tai kertyneiden vuokrien summalla. Konserni kohdistaa sopimuksen perusteella maksetun vastikkeen kuhunkin vuokrasopimuksen komponenttiin ja erottaa muille kuin vuokrasopimuskomponenteille kuulumattomat osuudet, jos ne ovat tunnistettavissa.

Käyttöoikeusomaisuuserät arvostetaan alun perin hankintameno, joka sisältää vuokrasopimusvelan alkuperäisen määrän oikaistuna lähinnä sopimuksen alkamispäivänä tai sitä aikaisemmin maksetuilla vuokrilla. Myöhemmin käyttöoikeusomaisuuserät poistetaan tasapostomenetelmällä sopimuksen alkamispäivästä joko käyttöoikeusomaisuuserän taloudellisen vaikutusajan päättymiseen tai vuokrakauden loppuun mennessä, sen mukaan kumpi näistä on aikaisempi. Lisäksi käyttöoikeusomaisuuserää oikaistaan vuokrasopimusvelan tietyillä uudelleen määrittämisillä. Käyttöoikeusomaisuuserät testataan arvonalentumisen varalta IAS 36 -standardin (Omaisuuserien arvon alentuminen) mukaisesti.

Vuokrasopimusvelat arvostetaan alun perin alkamispäivänä maksamattomien vuokrien nykyarvoon diskontattuna konsernin lisäluoton korolla. Sovellettu vuokratkausi vastaa ajanjaksoa, jonka ajan vuokrasopimus ei ole purettavissa, lukuun ottamatta tilanteita, joissa konserni tulee kohtuullisen varmasti hyödyntämään uusimisoptiota tai jatkamaan sopimusta. Vuokrasopimusvelat kirjataan jaksotettuun hankintamenuun efektiivisen koron menetelmällä. Vuokrasopimusvelat uudelleen määritetään pääasiassa silloin, kun tulevat vuokranmaksuerät muuttuvat indeksi- tai korkomuutoksen takia tai kun konsernin arvio mahdollisen jatko-option käytöstä muuttuu. Kun vuokrasopimusvelka uudelleen määritetään, oikaistaan käyttöoikeusomaisuuserän kirjanpitoarvoa yleensä vastaavasti.

Konserni on päättänyt olla kirjaamatta käyttöoikeusomaisuuseriä ja vuokrasopimusvelkoja lyhytaikaisista sopimuksista, joiden sopimuskausi on enintään 12 kuukautta, ja arvoltaan vähäisiä omaisuuseriä sisältävistä sopimuksista. Konserni soveltaa myös helpotusta vuonna 2019 päättyvien sopimusten kirjaamisesta. Konserni tulkitsee arvoltaan vähäisiä kohteita koskevan helpotuksen sisältävät sopimukset, joissa omaisuuserä ei ole Stora Ensolle olennainen. Arvio siitä, onko omaisuuserä olennainen ja kuuluuko se IFRS 16 -standardin kirjaamisvaatimusten piiriin, perustuu käsitteellisen viitekehysten ja IAS 1 -standardin olennaisuuskonseptiin. Arvoltaan vähäiset kohteet sisältävät pääasiassa IT- ja toimistolaitteita, tiettäjä ajoneuvoja ja koneita sekä muita arvoltaan vähäisiä eriä. Konserni kirjaa näihin sopimuksiin liittyvät vuokramaksut kuluksi tasasuuruksina erinä vuokratkauden aikana. Lisäksi konserni on arvioinut vuokratkauden pituutta jälkikäteen, jos vuokrasopimus sisältää jatkomahtollisuuden.

IFRS 16 -standardiin siirryttäessä vuokrasopimukset, jotka aikaisemmin luokiteltiin IAS 17 -standardin mukaisesti operatiivisiksi vuokrasopimuksiksi, johtivat käyttöoikeusomaisuuserien ja vuokrasopimusvelkojen kirjaamiseen. Se johti myös operatiivisten kustannusten laskuun sekä poistojen ja korkokulujen nousuun. IFRS 16 -standardin mukaan vuokrasopimusvelan korko-osuudesta maksettu osuus esitetään osana liiketoiminnan rahavirtaa ja vuokrasopimusvelan pääoman osalta maksettu osuus esitetään osana rahoituksen rahavirtaa. IFRS 16 -standardin käyttöönotolla ei ole vaikutusta kokonaisnettorahavirtaan. Stora Enson olennaisimmat, käyttöönoton hetkellä aktivoidut vuokrasopimukset koostuvat maanvuokrasta (~55 %), operatiivista koneista ja laitteista (~30 %) ja kiinteistöistä (~15 %).

Diskonttaamattomat operatiiviset vuokravastuut vuoden 2018 lopussa olivat 731 milj. euroa. Siirtymässä IFRS 16 -standardiin konserni kirjasi 525 milj. euron arvosta lisää vuokrasopimusvelkoja. Tilikauden alun kertyneisiin voittovaroihin ei ole tehty oikaisua IFRS 16 -standardiin siirtymisen takia. Painotettu keskimääräinen diskonttokorko oli 4,1 %.

Milj. euroa	1.1.2019
Operatiiviset vuokravastuut 31.12.2018	731
Diskontattuna lisäluoton korolla 1.1.2019	544
31.12.2018 kirjatut rahoitusleasingvelat	1
Lyhytaikaiset vuokrasopimukset	-9
Arvoltaan vähäisiä omaisuuseriä koskevat sopimukset	-16
Muut*	5
1.1.2019 kirjatut vuokrasopimusvelat	526
31.12.2018 kirjatut rahoitusleasingvelat	-1
IFRS 16 -standardin käyttöönoton myötä kirjatut vuokrasopimusvelat	525

* Vuokratkausten oikaisu (esimerkiksi jatko-optiot), muihin kuin vuokrasopimuksiin kuulumattomien osuuksien erottaminen ja muuttuvat vuokrat, jotka eivät sisälly vuokrasopimusvelan arvostamiseen.

Konserni kirjasi 530 milj. euron arvosta lisää käyttöoikeusomaisuuseriä 1.1.2019. Määrään sisältyvät ennakoon maksetut 5 milj. euron vuokratkulut, jotka esitettiin kertyneinä kustannuksina taseessa ennen siirtymää ja uudelleenluokiteltiin käyttöoikeusomaisuuseriksi IFRS 16 -standardin käyttöönoton myötä. Lisäksi tietyt maankäyttö sopimukset, määrältään 80 milj. euroa, luokiteltiin IFRS 16 -siirtymässä vuokrasopimuksiksi. Sopimukset käsiteltiin ennen IFRS 16 -siirtymää aineettomina hyödykkeinä. Kaikki järjestelyihin liittyvät velat on maksettu aikaisemmillä kausilla ja luokittelulla ei ole vaikutusta vuokrasopimusvelkaan tai tuloslaskelmaan.

- Muilla IFRS-standardien ja niiden tulkintojen muutoksilla ei ole olennaista vaikutusta konserniin.

Tulevat standardimuutokset, jotka ovat EU:n hyväksymiä mutta eivät ole voimassa vielä vuonna 2019

- Ei tulevia EU:n hyväksymiä standardimuutoksia

Lyhennetty konsernin tuloslaskelma

Milj. euroa	Q3/19	Q3/18	Q2/19	Q1-Q3/19	Q1-Q3/18	2018
Liikevaihto	2 402	2 585	2 608	7 644	7 828	10 486
Liiketoiminnan muut tuotot	40	19	33	110	65	92
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos	-27	58	-28	-14	127	125
Materiaalit ja palvelut	-1 429	-1 527	-1 523	-4 529	-4 555	-6 157
Toimituskulut ja komissiot	-221	-232	-228	-679	-700	-932
Henkilöstökulut	-302	-308	-349	-984	-991	-1 330
Liiketoiminnan muut kulut	-120	-115	-302	-537	-393	-526
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	-12	25	69	63	70	181
Biologisten hyödykkeiden nettomuutos	-16	-20	-11	-40	-51	-68
Poistot ja arvonalentumiset	-145	-122	-128	-408	-365	-479
Liiketulos	170	363	142	624	1 034	1 390
Nettorahoituserät	-55	-58	-48	-134	-139	-180
Tulos ennen veroja	115	305	93	490	895	1 210
Tuloverot	-57	-101	-41	-154	-205	-221
Katsauskauden tulos	59	204	52	336	690	988
Jakautuminen:						
Emoyhtiön omistajat	70	214	59	360	709	1 013
Määräysvallattomien omistajien osuudet	-11	-10	-7	-24	-19	-24
Katsauskauden tulos	59	204	52	336	690	988
Osakekohtainen tulos						
Laimentamaton osakekohtainen tulos, euroa	0,09	0,27	0,08	0,46	0,90	1,28
Laimennusvaikutuksella oikaistu osakekohtainen tulos, euroa	0,09	0,27	0,08	0,46	0,90	1,28

Konsernin laaja tuloslaskelma

Milj. euroa	Q3/19	Q3/18	Q2/19	Q1-Q3/19	Q1-Q3/18	2018
Katsauskauden tulos	59	204	52	336	690	988
Muut laajan tuloksen erät						
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi						
Pääomasijoitukset käyvässä arvossa muissa laajan tuloksen erissä	99	151	-4	76	155	97
Etuuspoijaisten järjestelyiden vakuutusmatemaattiset voitot ja	-4	-4	0	-4	-4	-24
Tuloverot eristä, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi	1	1	1	2	0	5
	95	148	-3	73	151	78
Erät, jotka voidaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi						
Osakkuus- ja yhteisyritysten muiden laajan tuloksen erien osuus, joka voidaan siirtää tulosvaikutteiseksi	0	1	11	11	3	4
Oman pääoman nettoinvestointien muuntoerot	25	17	129	181	-69	-36
Määräysvallattomien omistajien osuuden muuntoerot	0	-1	0	0	-1	0
Nettosijoitusten ja lainojen suojaukset	-11	-3	1	-16	-11	-14
Rahavirran suojaukset	-31	18	4	-61	-45	-24
Suojausten kustannus – optioiden aika-arvo	-1	1	2	0	-1	-2
Määräysvallattomien omistajien osuus rahavirran suojauksista	0	-1	-1	-1	-1	-2
Tuloverot eristä, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi	8	-5	-5	12	11	7
	-11	27	140	126	-114	-68
Laaja tulos yhteensä	143	379	189	536	727	999
Jakautuminen:						
Emoyhtiön omistajat	154	391	198	561	748	1 025
Määräysvallattomien omistajien osuudet	-11	-12	-9	-25	-21	-27
Laaja tulos yhteensä	143	379	189	536	727	999

Lyhennetty konsernin tase

Milj. euroa		30.9.2019	31.12.2018	30.9.2018
Varat				
Liikearvo	O	312	243	238
Muut aineettomat hyödykkeet	O	168	254	246
Aineelliset hyödykkeet	O	5 530	5 234	5 113
Käyttöoikeusomaisuuserät	O	530	0	0
		6 539	5 731	5 596
Biologiset hyödykkeet	O	2 982	457	444
Päästöoikeudet	O	39	26	30
Osakkuus- ja yhteisyritykset	O	590	1 729	1 596
Noteeratut arvopaperit	I	9	13	17
Noteeraamattomat arvopaperit	O	496	422	474
Pitkäaikaiset korolliset saamiset	I	76	54	55
Laskennalliset verosaamiset	T	85	120	81
Muut pitkäaikaiset varat	O	40	48	46
Pitkäaikaiset varat		10 857	8 601	8 339
Vaihto-omaisuus	O	1 519	1 567	1 503
Versaamiset	T	9	9	10
Lyhytaikaiset korottomat saamiset	O	1 319	1 487	1 453
Korolliset saamiset	I	16	55	54
Rahavarat	I	713	1 130	1 005
Lyhytaikaiset varat		3 576	4 248	4 025
Varat yhteensä		14 432	12 849	12 364
Oma pääoma ja velat				
Emoyhtiön omistajat		6 875	6 714	6 436
Määräysvallattomien omistajien osuus		-18	18	23
Oma pääoma yhteensä		6 857	6 732	6 459
Työsuhteen päättymisen jälkeisiin etuuksiin liittyvät varaukset	O	383	401	386
Muut varaukset	O	130	101	102
Laskennalliset verovelat	T	744	168	143
Pitkäaikaiset korolliset velat	I	3 508	2 265	2 243
Muut pitkäaikaiset korottomat velat	O	34	34	34
Pitkäaikaiset velat		4 798	2 970	2 907
Pitkäaikaisten velkojen lyhennyserät	I	332	403	425
Korolliset velat	I	700	675	613
Käytössä olevat luottolimiitit	I	19	1	21
Muut varaukset	O	21	16	16
Muut korottomat velat	O	1 653	1 960	1 828
Verovelat	T	52	92	93
Lyhytaikaiset velat		2 778	3 147	2 997
Velat yhteensä		7 575	6 117	5 904
Oma pääoma ja velat yhteensä		14 432	12 849	12 364

O-kirjaimella merkityt erät sisältyvät sidottuun pääomaan.

I-kirjaimella merkityt erät sisältyvät korollisiin nettovelkoihin.

T-kirjaimella merkityt erät sisältyvät nettoverovelkaan.

Lyhennetty konsernin rahavirtalaskelma

Milj. euroa	Q1-Q3/19	Q1-Q3/18
Liiketoiminnan rahavirta		
Liiketulos	624	1 034
Ei-kassavaikutteisten erien oikaisut	668	387
Nettokäyttöpääoman muutos	-34	-379
Liiketoiminnan rahavirta	1 258	1 042
Maksetut nettorahoituserät	-112	-99
Maksetut tuloverot, netto	-139	-124
Liiketoiminnasta kertyneet nettorahavarat	1 008	819
Investointien rahavirta		
Tytäryritysten ja liiketoiminnan hankinta, vähennettynä hankituilla rahavaroilla	-464	0
Osakkuus- ja yhteisyritysosuuksien hankinnat	-6	-10
Tuotot tytäryritysten osakkeiden ja liiketoiminnan myynnistä vähennettynä myydyillä rahavaroilla	0	40
Noteeraamattomien arvopaperien myynnistä saadut tuotot	5	1
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myynnistä saadut tuotot ja ennakot	7	7
Investoinnit	-384	-370
Pitkäaikaisten saamisten nettomuutos	-19	3
Investointeihin käytetyt nettorahavarat	-863	-330
Rahoituksen rahavirta		
Uusien pitkäaikaisten lainojen nostot	871	568
Pitkäaikaisten lainojen ja vuokrasopimusvelkojen lyhennykset	-1 043	-331
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-15	-17
Maksetut osingot	-394	-323
Tytäryritysosuuksien osto määräysvallattomilta omistajilta	-8	0
Määräysvallattomien omistajien oman pääoman ehtoiset sijoitukset vähennettynä osingoilla	-4	-2
Omien osakkeiden osto ¹	-3	-5
Rahoituksen nettorahavirta	-597	-111
Rahavarojen nettomuutos	-452	378
Muuntoerot	18	2
Nettorahavarat katsauskauden alussa	1 128	603
Nettorahavarat katsauskauden lopussa	694	983
Rahavarat katsauskauden lopussa	713	1 005
Käytössä olevat luottolimiitit katsauskauden lopussa	-19	-21
Nettorahavarat katsauskauden lopussa	694	983

¹ Konsernin osakepalkkio-ohjelmaa varten ostetut omat osakkeet. Konsernilla ei ollut omia osakkeita syyskuun 2019 lopussa.

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

Milj. euroa	Käyvän arvon rahasto														Yht.
	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto ja vara- rahasto	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Omat osakkeet	Vaiheittaisen hankinnan uudelleen arvostuksen ylijäämä	Pääoma- sijoitukset laajassa tuloksessa	Myytavissä olevat sijoitukset	Rahavirran suojaukset	Muut laajan tuloksen erät osakkuus- ja yhteis- yrityksissä	Kertyneet muuntoerot ja netto- investointien ja lainojen suojaukset	Kertyneet voitto- varat	Jakautu- minen emoyhtiön omistajille	Määräys- vallattomien omistajien osuus		
Oma pääoma 31.12.2017	1 342	77	633	—	4	—	205	15	-14	-288	4 034	6 008	47	6 055	
IFRS 2:n ja IFRS 9:n käyttöönotto	—	—	—	—	—	205	-205	—	—	—	8	8	—	8	
Oma pääoma 1.1.2018	1 342	77	633	—	4	205	—	15	-14	-288	4 042	6 016	47	6 063	
Katsauskauden tulos	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	709	709	-19	690	
Muut laajan tuloksen erät ennen veroja	—	—	—	—	—	155	—	-47	3	-80	-4	28	-2	26	
Muihin laajan tuloksen eriin liittyvä tulovero	—	—	—	—	—	1	—	9	—	2	-1	11	—	11	
Laaja tulos yhteensä	—	—	—	—	—	156	—	-37	3	-78	704	748	-21	727	
Osinko	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-323	-323	-3	-326	
Yhtiön hallussa olevien omien osakkeiden osto	—	—	—	-5	—	—	—	—	—	—	—	-5	—	-5	
Osakeperusteiset maksut	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	-5	—	—	—	
Oma pääoma 30.9.2018	1 342	77	633	—	4	361	—	-22	-11	-366	4 418	6 436	23	6 459	
Katsauskauden tulos	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	304	304	-5	299	
Muut laajan tuloksen erät ennen veroja	—	—	—	—	—	-58	—	20	—	30	-20	-28	—	-28	
Muihin laajan tuloksen eriin liittyvä tulovero	—	—	—	—	—	1	—	-5	—	1	5	2	—	2	
Laaja tulos yhteensä	—	—	—	—	—	-57	—	16	—	31	288	278	-6	272	
Osinko	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	
Yritysosotot ja -myynnit	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-2	-2	
Määräysvallattomien osakkaiden osuuksien osto	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-2	-2	2	—	
Yhtiön hallussa olevien omien osakkeiden osto	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Osakeperusteiset maksut	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	2	
Oma pääoma 31.12.2018	1 342	77	633	—	4	304	—	-7	-11	-335	4 706	6 714	18	6 732	
Katsauskauden tulos	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	360	360	-24	336	
Muut laajan tuloksen erät ennen veroja	—	—	—	—	—	76	—	-61	11	164	-4	186	—	186	
Muihin laajan tuloksen eriin liittyvä tulovero	—	—	—	—	—	1	—	9	—	3	1	14	—	14	
Laaja tulos yhteensä	—	—	—	—	—	77	—	-51	11	167	357	561	-25	536	
Osinko	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-394	-394	-1	-395	
Yritysosotot ja -myynnit	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-10	-10	
Yhtiön hallussa olevien omien osakkeiden osto	—	—	—	-3	—	—	—	—	—	—	—	-3	—	-3	
Osakeperusteiset maksut	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	-5	-2	—	-2	
Oma pääoma 30.9.2019	1 342	77	633	—	4	381	—	-58	—	-168	4 664	6 875	-18	6 857	

Liikearvo, muut aineettomat hyödykkeet, aineelliset ja aineettomat hyödykkeet, käyttöoikeusomaisuuserät ja biologiset hyödykkeet

Milj. euroa	Q1-Q3/19	Q1-Q3/18	2018
Avaava tase 1.1.	6 187	6 224	6 224
Lisäykset käyttöoikeusomaisuuseriin IFRS 16:n käyttöönoton myötä	530	0	0
Lisäykset aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	281	276	491
Lisäykset käyttöoikeusomaisuuseriin	22	0	0
Lisäykset biologisiin hyödykkeisiin	51	61	83
Biologisten hyödykkeiden kasvatuskustannukset	-40	-46	-66
Tytäryritysten hankinta	2 925	0	5
Vähennykset	-5	-10	-5
Tytäryritysten myynti	0	-30	-37
Poistot ja arvonalentumiset	-408	-365	-479
Biologisten hyödykkeiden käyvän arvon muutos	0	-5	-2
Muuntoero ja muut	-22	-65	-26
Tasearvo yhteensä	9 521	6 040	6 187

Yrityskaupat vuoden 2019 toisella neljänneksellä - Bergvik Skog AB:n uudelleenjärjestely

Konserni omistaa 49,8 % Bergvik Skog AB:n osakkeista. Omistus raportoidaan edelleen osakkuus- ja yhteisyrityksenä.

Bergvik Skog AB:n tytäryhtiö Bergvik Väst AB jaettiin 31.5.2019 osinkona Bergvik Skog AB:n osakkeenomistajille. Samana päivänä konserni osti muilta osakkeenomistajilta 20 % Bergvik Väst AB:n osakkeista, minkä jälkeen konsernin omistusosuus Bergvik Väst AB:ssä oli 69,8 %. Samanaikaisesti Bergvik Väst AB jakautui ja Stora Ensosta tuli uuden tytäryhtiön ainoa omistaja. Uusi tytäryhtiö omistaa noin 69,8 % entisen Bergvik Väst AB:n varoista ja veloista. Uuden tytäryhtiön hankintapäivämäärä on 31.5.2019.

Liiketoimen seurauksena Stora Enson suorat metsäomistukset Ruotsissa ovat 1,4 milj. hehtaaria, josta 1,15 milj. hehtaaria on tuottavaa metsämaata.

Erillisenä edellä mainituista liiketoimista Stora Enso osti Bergvik Skog AB:itä myös 100 % sen taimitarhaliiketoiminnasta Bergvik Skog Plantor AB:stä, kolme tuuliturbiiniprojektia ja kiinteistöyhtiöitä, jotka esitetään alla olevan taulukon sarakkeessa Muut hankinnat.

Yksilöitävissä olevien varojen ja velkojen käyvät arvot hankintahetkellä esitetään alla olevassa taulukossa:

Milj. euroa	69,8 %:n omistusosuuden hankinta Bergvik Väst AB:stä	Muut hankinnat	Yhteensä
Rahavarat vähennettynä luottolimiiteillä	64	0	64
Maa-alueet	305	-	305
Muut aineelliset hyödykkeet	8	19	27
Biologiset hyödykkeet	2 524	-	2 524
Käyttöpääoma	-35	7	-29
Verovelat	-582	0	-583
Korolliset velat	-793	-	-793
Hankitun nettovarallisuuden käypä arvo	1 491	25	1 516
Yritysten hankintameno, kassavaikutteinen osa ¹	500	27	527
Käypä arvo 49,8 %:n osakeomistuksesta Bergvik Väst AB:ssa, ei-kassavaikutteinen	1 058	-	1 058
Hankintameno yhteensä	1 558	27	1 585
Hankitun nettovarallisuuden käypä arvo	-1 491	-25	-1 516
Liikearvo (alustava 2019)	67	2	69
Yritysten hankintamenosta johtuva negatiivinen rahavirta ¹	-500	-27	-527
Hankittujen tytäryritysten rahavarat vähennettynä luottolimiiteillä	64	0	64
Rahavirta tytäryritysten osakkeiden ja liiketoiminnan ostosta vähennettynä saaduilla rahavaroilla	-436	-27	-463

¹ Verovelat pienenevät 8 milj. euroa ja käteiskauppahinta pieneni 1 milj. euroa verrattuna Q2/2019-osavuositarkastuksessa esitettyihin alustaviin summiin.

Osinkona saatujen osakkeiden käypä arvo määriteltiin Bergvik Väst AB:n hankitun nettovarallisuuden arvon perusteella, jossa biologisten hyödykkeiden ja maa-alueiden käyvät arvot arvioitiin diskontatun rahavirran menetelmällä. Hankintataseeseen sisältyy myös laskennallinen verovelka.

Hankitun omaisuuden, velkojen ja liikearvon käyvät arvot 30.6.2019 on määritetty alustavasti ennen hankitun omaisuuden käyvän arvon tarkastelun loppuun saattamista, joka suoritetaan yhdistämisen jälkeen. Tarkastelu koskee lähinnä biologisten hyödykkeiden arvostamista ja niihin liittyviä laskennallisia verovelkoja.

Alustava liikearvo edustaa kilpailukykyisen raaka-aineen saatavuuden varmistamisen arvoa pitkällä aikavälillä Ruotsissa. Suora omistus antaa Stora Ensolle paremman näkyvyyden omaan puunhankintaansa ja kauppa antaa konsernille paremmat mahdollisuudet kehittää kestävä metsänhoitoa ja vahvistaa konsernin kilpailukykyä. Liikearvo on kohdistettu hankinnasta hyötyviin divisiooniin.

Lähes kaikki hankitun yrityksen tuotot ovat Stora Enson näkökulmasta sisäisiä. Hankitun yrityksen tulos on raportoitu vuoden ensimmäisen viiden kuukauden osalta konsernin tuloksessa osana osuutta osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta. Näin ollen siinäkin tapauksessa, että hankinta olisi tehty 1.1.2019, sillä ei olisi ollut merkittävää vaikutusta konsernin liikevaihtoon ja tulokseen vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä ja puolivuotiskaudella. Hankintaan liittyvät transaktiokulut vuonna 2019 olivat 3 milj. euroa ja ne kirjattiin liiketoiminnan muihin kuluihin.

Pääasiassa näiden transaktioiden takia konsernin osakkuus- ja yhteisyritysten kokonaismäärä laski 1 729 milj. eurosta vuoden 2018 lopussa 622 milj. euroon kesäkuun 2019 lopussa.

Korolliset lainat

Milj. euroa	30.9.2019	30.9.2018	31.12.2018
Joukkovelkakirjalainat	1 970	1 499	1 523
Lainat rahoituslaitoksilta	1 363	1 162	1 140
Vuokrasopimusvelat	466	0	0
Rahoitusleasingvastuut	0	1	1
Johdannaisvelat	35	0	0
Muut pitkäaikaiset lainat	6	6	4
Pitkäaikainen korollinen velka mukaan lukien lyhytaikainen osuus	3 840	2 668	2 668
Lyhytaikaiset lainat	610	498	566
Korkovelat	33	38	40
Johdannaisvelat	58	77	68
Käytössä olevat luottolimiitit	19	21	1
Korolliset velat yhteensä	4 559	3 302	3 344

Milj. euroa	Q1-Q3/19	Q1-Q3/18	2018
Avaava tase 1.1.	3 344	3 016	3 016
Lisäykset vuokrasopimusvelkoihin IFRS 16:n käyttöönoton myötä	525	0	0
Tytäryritysten hankinta	793	0	0
Pitkäaikaisten lainojen nostot	871	568	578
Lisäykset vuokrasopimusvelkoihin	22	0	0
Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset	-988	-331	-358
Vuokrasopimusvelkojen lyhennykset	-56	0	0
Lyhytaikaisten lainojen ja korkovelan muutos	36	-24	46
Johdannaisvelkojen muutos	25	41	32
Muuntoero ja muut	-14	32	30
Korolliset velat yhteensä	4 559	3 302	3 344

Vastuusitoumukset ja ehdolliset velat

Milj. euroa	30.9.2019	31.12.2018	30.9.2018
Omasta puolesta annetut vakuudet			
Kiinnitykset	2	2	2
Vuokrasopimukset seuraavien 12 kk:n aikana	0	100	91
Vuokrasopimukset seuraavien 12 kk:n jälkeen	0	631	537
Muut vastuut	3	6	7
Osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta annetut vakuudet			
Takaukset	4	4	4
Muiden puolesta annetut vakuudet			
Takaukset	6	23	24
Muut sitoumukset	13	13	14
Yhteensä	28	779	679
Kiinnitykset	2	2	2
Takaukset	10	27	28
Vuokrasopimukset	0	731	628
Muut vastuut	17	19	21
Yhteensä	28	779	679

Operatiiviset vuokrasopimusvastuut on raportoitu taseessa IFRS 16 -standardin vaatimusten mukaisesti 1.1.2019 alkaen.

Pääomasitoumukset

Milj. euroa	30.9.2019	31.12.2018	30.9.2018
Yhteensä	266	111	118

Konsernin suorat investointisopimukset sisältävät konsernin osuuden yhteisten toimintojen suorista investointisopimuksista.

Kokonaisliikevaihto segmentteittäin

Milj. euroa	Q3/19	Q2/19	Q1/19	2018	Q4/18	Q3/18	Q2/18	Q1/18
Consumer Board	640	675	634	2 622	637	648	691	646
Packaging Solutions	299	316	338	1 344	352	330	329	333
Biomaterials	331	394	398	1 635	415	413	413	394
Wood Products	380	412	403	1 622	399	400	430	393
Paper	690	712	760	3 066	761	779	754	772
Muut	786	868	922	3 425	913	831	844	838
Segmenttien välinen liikevaihto	-725	-770	-821	-3 229	-820	-815	-797	-797
Yhteensä	2 402	2 608	2 635	10 486	2 657	2 585	2 664	2 579

Ulkoisen myynti segmentteittäin

Milj. euroa	Q3/19	Q2/19	Q1/19	2018	Q4/18	Q3/18	Q2/18	Q1/18
Consumer Board	636	672	630	2 608	634	645	688	642
Packaging Solutions	294	310	332	1 318	346	323	323	326
Biomaterials	268	323	318	1 233	325	305	319	284
Wood Products	356	382	370	1 497	367	366	398	366
Paper	675	699	745	3 004	747	764	738	756
Muut	174	223	239	825	239	183	198	206
Yhteensä	2 402	2 608	2 635	10 486	2 657	2 585	2 664	2 579

Liikevaihdon erittely

Milj. euroa	Q3/19	Q2/19	Q1/19	2018	Q4/18	Q3/18	Q2/18	Q1/18
Tuotteiden myynti	2 372	2 567	2 608	10 346	2 623	2 550	2 626	2 547
Palvelujen myynti	31	40	27	140	34	35	38	32
Yhteensä	2 402	2 608	2 635	10 486	2 657	2 585	2 664	2 579

Liikevaihto sisältää pääasiassa tuotteiden myynnin. Se kirjataan tyypillisesti hetkellä, jolloin Stora Enso siirtää tuotteet asiakkaan hallintaan.

Tuote- ja palvelumyynti segmenteittäin

Milj. euroa		Q3/19	Q2/19	Q1/19	2018	Q4/18	Q3/18	Q2/18	Q1/18
Consumer Board	Tuotemyynti	637	672	631	2 611	634	645	688	643
	Palvelumyynti	3	3	3	11	3	3	3	3
Packaging Solutions	Tuotemyynti	298	315	338	1 340	351	329	328	332
	Palvelumyynti	1	1	1	4	1	1	1	1
Biomaterials	Tuotemyynti	324	386	391	1 610	410	407	407	387
	Palvelumyynti	8	8	7	25	5	6	6	7
Wood Products	Tuotemyynti	375	406	400	1 619	398	399	429	392
	Palvelumyynti	5	6	3	3	1	0	1	1
Paper	Tuotemyynti	687	708	757	3 043	755	773	748	767
	Palvelumyynti	3	4	3	23	6	5	7	5
Muut	Tuotemyynti	549	627	690	2 430	665	579	587	599
	Palvelumyynti	237	241	232	995	248	252	257	239
Segmenttien välinen liikevaihto	Tuotemyynti	-499	-548	-599	-2 307	-590	-583	-562	-573
	Palvelumyynti	-226	-222	-223	-922	-229	-232	-236	-224
Yhteensä		2 402	2 608	2 635	10 486	2 657	2 585	2 664	2 579

Operatiivinen liiketulos segmenteittäin

Milj. euroa	Q3/19	Q2/19	Q1/19	2018	Q4/18	Q3/18	Q2/18	Q1/18
Consumer Board	73	72	54	231	24	50	65	91
Packaging Solutions	29	39	51	245	59	68	57	61
Biomaterials	39	103	103	427	91	125	109	102
Wood Products	27	35	29	165	42	48	47	29
Paper	50	50	69	234	45	65	54	69
Muut	13	-12	17	23	9	2	-5	17
Operatiivinen liiketulos	231	287	324	1 325	271	358	327	369
Käyvän arvon muutokset ja liiketoimintaan kuulumattomat erät ¹	-25	-25	-7	45	37	5	17	-14
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	-36	-120	-4	20	47	0	-28	0
Liiketulos (IFRS)	170	142	313	1 390	356	363	317	355
Nettorahoituserät	-55	-48	-31	-180	-41	-58	-60	-22
Tulos ennen veroja	115	93	282	1 210	315	305	257	333
Tuloverot	-57	-41	-56	-221	-16	-101	-44	-60
Katsauskauden tulos	59	52	226	988	299	204	213	273

¹ Käyvän arvon muutokset ja liiketoimintaan kuulumattomat erät sisältävät hiilidioksidin päästöoikeuksien arvostuksen, biologisten hyödykkeiden uudelleenarvostuksen sekä Stora Enson osuuden osakkuus- ja yhteisyritysten veroista ja nettorahoituseristä. Vuoden 2018 loppuun asti käyvän arvon muutokset ja liiketoimintaan kuulumattomat erät sisälsivät myös osakesidonnaiset kannustinjärjestelmät ja niihin liittyvät suojaukset. Aiempia kausia ei ole oikaistu, koska vaikutus ei ole merkittävä.

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät, käyvän arvon muutokset ja liiketoimintaan kuulumattomat erät

Milj. euroa	Q3/19	Q2/19	Q1/19	2018	Q4/18	Q3/18	Q2/18	Q1/18
Arvonalentumiset ja arvonalentumisten peruutukset	-14	6	-3	0	0	0	0	0
Uudelleenjärjestelykustannukset ilman arvonalentumisia	-5	-31	-1	0	0	0	0	0
Yritysmyyntit	-15	-88	0	20	47	0	-28	0
Muut	-2	-8	0	0	0	0	0	0
Operatiivisen liiketuloksen vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät yhteensä	-36	-120	-4	20	47	0	-28	0
Käyvän arvon muutokset ja liiketoimintaan kuulumattomat erät	-25	-25	-7	45	37	5	17	-14
Yhteensä	-61	-145	-11	65	84	5	-11	-14

Päivitys Q2/2019-osavuositarkastuksessa raportoituun Bergvik Skogin uudelleenjärjestelyyn: kolmannella vuosineljänneksellä kirjattiin 7 milj. euron vertailukelpoisuuteen vaikuttava erä. Erään sisältyy päivitys aiemmin tuloslaskelman kautta omaan pääomaan kertyneiden muuntoerojen uudelleenluokitteluun ja muut suoraan liiketoimeen liittyvät kulut. Vuoden toisen neljänneksen aikana kirjattiin 88 milj. euron vertailukelpoisuuteen vaikuttava erä Bergvik Skogin uudelleenjärjestelyn seurauksena. Tähän sisältyy valuuttakurssieroista oman pääoman muuntoeroihin kertyneen -171 milj. euron uudelleenluokittelu tuloslaskelman kautta (liiketoiminnan muut kulut). Lisäksi osuuteen osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta kirjattiin kaupasta 82 milj. euron nettovoitto.

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät segmenteittäin

Milj. euroa	Q3/19	Q2/19	Q1/19	2018	Q4/18	Q3/18	Q2/18	Q1/18
Consumer Board	0	-4	-4	0	0	0	0	0
Packaging Solutions	-6	17	0	0	0	0	0	0
Biomaterials	0	0	0	0	0	0	0	0
Wood Products	0	-10	0	0	0	0	0	0
Paper	-21	-27	0	0	0	0	0	0
Muut	-9	-96	0	20	47	0	-28	0
Operatiivisen liiketuloksen vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät yhteensä	-36	-120	-4	20	47	0	-28	0
Verojen vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	2	6	1	-27	0	-27	0	0
Katsauskauden tuloksen vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	-35	-115	-3	-8	47	-27	-28	0
Jakautuminen:								
Emoyhtiön omistajat	-35	-115	-3	-8	47	-27	-28	0
Määräysvallattomien omistajien osuudet	0	0	0	0	0	0	0	0
Katsauskauden tuloksen vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	-35	-115	-3	-8	47	-27	-28	0

Käyvän arvon muutokset ja liiketoimintaan kuulumattomat erät¹ segmenteittäin

Milj. euroa	Q3/19	Q2/19	Q1/19	2018	Q4/18	Q3/18	Q2/18	Q1/18
Consumer Board	0	0	0	-1	0	0	0	-1
Packaging Solutions	0	0	0	-1	0	0	0	-1
Biomaterials	-2	1	0	-3	3	-2	-3	-1
Wood Products	0	0	0	-1	0	0	0	-1
Paper	-3	-3	5	0	-4	-1	4	1
Muut	-20	-23	-12	51	38	7	17	-11
Liiketuloksen käyvän arvon muutokset ja liiketoimintaan kuulumattomat erät	-25	-25	-7	45	37	5	17	-14

¹ Käyvän arvon muutokset ja liiketoimintaan kuulumattomat erät sisältävät hiilidioksidin päästöoikeuksien arvostuksen, biologisten hyödykkeiden uudelleenarvostuksen sekä Stora Enson osuuden osakkuus- ja yhteisyritysten veroista ja nettorahoituseristä. Vuoden 2018 loppuun asti käyvän arvon muutokset ja liiketoimintaan kuulumattomat erät sisälsivät myös osakesidonnaiset kannustinjärjestelmät ja niihin liittyvät suojaukset. Aiempia kausia ei ole oikaistu, koska vaikutus ei ole merkittävä.

Liiketulokset segmentteittäin

Milj. euroa	Q3/19	Q2/19	Q1/19	2018	Q4/18	Q3/18	Q2/18	Q1/18
Consumer Board	73	68	50	230	25	50	65	90
Packaging Solutions	23	56	51	244	59	68	56	60
Biomaterials	37	104	103	425	94	123	106	101
Wood Products	27	25	29	164	42	48	47	28
Paper	26	20	74	234	41	65	58	70
Muut	-16	-132	5	93	95	9	-16	6
Liiketulos (IFRS)	170	142	313	1 390	356	363	317	355
Nettorahoituserät	-55	-48	-31	-180	-41	-58	-60	-22
Tulos ennen veroja	115	93	282	1 210	315	305	257	333
Tuloverot	-57	-41	-56	-221	-16	-101	-44	-60
Katsauskauden tulos	59	52	226	988	299	204	213	273

Euron vaihtokurssit

1 euro on yhtä kuin	Päätöskurssi		Keskikurssi	
	30.9.2019	31.12.2018	30.9.2019	31.12.2018
SEK	10,6958	10,2548	10,5672	10,2567
USD	1,0889	1,1450	1,1237	1,1815
GBP	0,8857	0,8945	0,8830	0,8847

Transaktioriski ja päävaluuttojen suojaukset 30.9.2019

Milj. euroa	USD	SEK	GBP
Arvioitu vuosittainen liiketoiminnan nettorahavirta	1 403	-975	305
Transaktioriskien suojaukset 30.9.2019	-702	609	-134
Suojausprosentti 30.9.2019 seuraaville 12 kuukaudelle	50 %	62 %	44 %

Valuuttakurssimuutosten vaikutus operatiiviseen liiketuloon

Operatiivinen liiketulos: Valuuttakurssivaikutus, 10 % vahvistuminen	Milj. euroa
USD	140
SEK	-98
GBP	31

Herkkyyden perustuu seuraavien 12 kuukauden liiketoiminnan nettorahavirtaan. Laskelmassa ei ole huomioitu valuuttasuojauksia ja siinä oletetaan, että ainoastaan yksittäisissä valuuttakurssissa tapahtuu muutoksia. Valuuttakurssien heikkenemisen vaikutus olisi vastakkainen.

Rahoitusinstrumenttien käyvät arvot

Stora Enso määrittää ja esittää rahoitusinstrumenttien käyvän arvon arvostustekniikoittain seuraavan hierarkian mukaisesti:

- Taso 1: identtisten varojen tai velkojen noteeratut (oikaisemattomat) hinnat toimivilla markkinoilla
- Taso 2: muut tekniikat, joissa kaikki kirjattuun käypään arvoon merkittävästi vaikuttavat tekijät ovat todettavissa suoraan tai epäsuorasti
- Taso 3: tekniikat, joissa käytettävillä tekijöillä on merkittävä vaikutus kirjattuun käypään arvoon, mutta tekijät eivät perustu todettavissa oleviin markkinatietoihin

Arvostustekniikat on kuvattu tarkemmin konsernin tilinpäätöksessä.

Rahoitusvarojen ja -velkojen kirjanpitoarvot arvostusryhmittäin ja käyvän arvon perusteella: 30.9.2019

Milj. euroa	Jaksotettu hankintameno	Käypään arvoon laajan tuloksen kautta kirjattavat	Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattavat	Suojauslaskennan alaiset johdannaiset	Kirjanpitoarvo yhteensä	Käypä arvo
Rahoitusvarat						
Noteeratut arvopaperit	-	9	-	-	9	9
Noteeraamattomat arvopaperit	-	493	4	-	496	496
Pitkäaikaiset korolliset saamiset	72	-	-	4	76	76
Myyntisaamiset ja muut korottomat saamiset	966	36	-	-	1 002	1 002
Lyhytaikaiset korolliset saamiset	3	-	2	11	16	16
Rahavarat	713	-	-	-	713	713
Yhteensä	1 753	538	6	15	2 312	2 312

Milj. euroa	Jaksotettu hankintameno	Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattavat	Suojauslaskennan alaiset johdannaiset	Kirjanpitoarvo yhteensä	Käypä arvo
Rahoitusvelat					
Pitkäaikaiset korolliset velat	3 473	1	34	3 508	3 867
Korollisten velkojen lyhennyserät	332	-	-	332	332
Lyhytaikaiset korolliset velat	640	5	56	700	700
Ostovelat ja muut korottomat velat	1 361	22	-	1 383	1 383
Käytössä olevat luottolimiitit	19	-	-	19	19
Yhteensä	5 824	28	90	5 942	6 301

Seuraavat erät arvostetaan toistuvasti käypään arvoon:

Milj. euroa	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Noteeratut arvopaperit	9	-	-	9
Noteeraamattomat arvopaperit	-	-	496	496
Myyntisaamiset ja muut korottomat saamiset	-	36	-	36
Johdannaisvarat	-	17	-	17
Rahoitusvarat yhteensä	9	53	496	559
Ostovelat ja muut korottomat velat	-	-	22	22
Johdannaisvelat	-	96	-	96
Rahoitusvelat yhteensä	-	96	22	118

Rahoitusvarojen ja -velkojen kirjanpitoarvot arvostusryhmittäin ja käyvän arvon perusteella: 31.12.2018

Milj. euroa	Jaksotettu hankintameno	Käypään arvoon laajan tuloksen kautta kirjattavat	Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattavat	Suojauslaskennan alaiset johdannaiset	Kirjanpitoarvo yhteensä	Käypä arvo
Rahoitusvarat						
Noteeratut arvopaperit	-	13	-	-	13	13
Noteeraamattomat arvopaperit	-	415	8	-	422	422
Pitkäaikaiset korolliset saamiset	54	-	-	-	54	54
Myyntisaamiset ja muut korottomat saamiset	1 092	44	-	-	1 136	1 136
Lyhytaikaiset korolliset saamiset	1	-	5	49	55	55
Rahavarat	1 130	-	-	-	1 130	1 130
Yhteensä	2 277	472	13	49	2 811	2 811

Milj. euroa	Jaksotettu hankintameno	Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattavat	Suojauslaskennan alaiset johdannaiset	Kirjanpitoarvo yhteensä	Käypä arvo	
Rahoitusvelat						
Pitkäaikaiset korolliset velat		2 265	-	-	2 265	2 541
Korollisten velkojen lyhennyserät		403	-	-	403	403
Lyhytaikaiset korolliset velat		604	7	63	675	675
Ostovelat ja muut korottomat velat		1 627	21	-	1 648	1 648
Käytössä olevat luottolimitit		1	-	-	1	1
Yhteensä		4 901	28	63	4 992	5 268

Seuraavat erät arvostetaan toistuvasti käypään arvoon:

Milj. euroa	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Noteeratut arvopaperit	13	-	-	13
Noteeraamattomat arvopaperit	-	-	422	422
Myyntisaamiset ja muut korottomat saamiset	-	44	-	44
Johdannaisvarat	-	54	-	54
Rahoitusvarat yhteensä	13	98	422	533
Ostovelat ja muut korottomat velat	-	-	21	21
Johdannaisvelat	-	70	-	70
Rahoitusvelat yhteensä	-	70	21	91

Tason 3 käypään arvoon kirjattujen rahoitusvarojen ja -velkojen täsmäytys: 30.9.2019

Milj. euroa	Q1-Q3/19	2018	Q1-Q3/18
Rahoitusvarat			
Avaava tase 1.1.	422	318	318
Tuloslaskelmaan kirjatut voitot/tappiot	-1	-2	-2
Muiden laajan tuloksen erien kautta kirjatut voitot/tappiot	80	104	158
Lisäykset	0	3	0
Myyntit	-5	-1	-1
Tasearvo	496	422	474

Milj. euroa	Q1-Q3/19	2018	Q1-Q3/18
Rahoitusvelat			
Avaava tase 1.1.	21	20	20
Tuloslaskelmaan kirjatut voitot/tappiot	1	1	1
Tasearvo	22	21	21

Tason 3 rahoitusvarat

Tason 3 rahoitusvarat koostuvat pääasiassa PVO-osakkeista, joiden arvostusmenetelmä on kuvattu tarkemmin tilinpäätöksessä. Arvostus on herkin sähkön hinnan ja diskonttauskoron muutoksille. Arvostusmallissa käytetty 3,03 %:n diskonttaus korko määritetään keskimääräisen painotetun pääomakustannuksen perusteella. Diskontattujen rahavirtojen laskennassa +/- 5 %:n muutos sähkön hinnassa merkitsisi +98 milj. euron tai -68 milj. euron muutosta arvostuksessa, +/- 1 %-yksikön muutos diskonttauskorossa merkitsisi -72 milj. euron tai +205 milj. euron muutosta arvostuksessa.

Stora Enson osakkeet

Vaihtomäärä

	Helsinki		Tukholma	
	A-osake	R-osake	A-osake	R-osake
Heinäkuu	68 436	67 163 653	178 818	23 841 756
Elokuu	59 375	51 629 012	72 748	21 448 525
Syyskuu	83 382	59 942 805	112 606	28 221 885
Yhteensä	211 193	178 735 470	364 172	73 512 166

Päätöskurssi

	Helsinki, EUR		Tukholma, SEK	
	A-osake	R-osake	A-osake	R-osake
Heinäkuu	12,95	10,44	139,00	111,20
Elokuu	12,15	10,17	132,00	110,10
Syyskuu	12,75	11,06	137,50	118,40

Osakkeiden lukumäärä keskimäärin

Milj.	Q3/19	Q3/18	Q2/19	2018
Kausittainen	788,6	788,6	788,6	788,6
Kumulatiivinen	788,6	788,6	788,6	788,6
Kumulatiivinen, laimennettu	789,5	789,7	789,7	789,9

Tunnuslukujen laskentaperiaatteet

Operatiivinen sijoitetun pääoman tuotto, operatiivinen ROCE (%)	100 x	$\frac{\text{Vuotuinen operatiivinen liiketulos}}{\text{Sijoitettu pääoma}^{1,2}}$
Operatiivinen sidotun pääoman tuotto, operatiivinen ROOC (%)	100 x	$\frac{\text{Vuotuinen operatiivinen liiketulos}}{\text{Sidottu pääoma}^2}$
Oman pääoman tuotto, ROE (%)	100 x	$\frac{\text{Katsauskauden tulos}}{\text{Oma pääoma yhteensä}^2}$
Korolliset nettovelat		Korolliset velat – korolliset saamiset
Nettovelkaantumisaste		$\frac{\text{Korolliset nettovelat}}{\text{Oma pääoma}^3}$
Tulos/osake (EPS)		$\frac{\text{Katsauskauden tulos}^3}{\text{Osakkeiden keskimääräinen lukumäärä}}$
Operatiivinen liiketulos		Liiketulos ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä ja käyvän arvon muutoksia sekä Stora Enson osuus osakkuus- ja yhteisyritystensä liiketuloksesta ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä ja käyvän arvon muutoksia.
Operatiivinen EBITDA		Liiketulos ilman biologisten hyödykkeiden arvonalentumisia, aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden poistoja ja arvonalentumista, vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä ja käyvän arvon muutoksia. Määritelmä sisältää vastaavat osuudet osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta.
Nettovelan suhde operatiiviseen EBITDAan		$\frac{\text{Korolliset nettovelat}}{\text{Edellisten 12 kuukauden operatiivinen EBITDA}}$
Kiinteät kulut		Kunnossapito, henkilöstö, muut hallinnolliset kulut, ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä ja käyvän arvon muutoksia
Edelliset 12 kuukautta		Raportointikauden päätöstä edeltävät 12 kuukautta
Työtaturmat (TRI), taajuus		Lääketieteellistä hoitoa vaatineiden tapaturmien määrä miljoonaa työtuntia kohti

¹ Sijoitettu pääoma = sidottu pääoma – nettoverovelka

² Katsauskauden keskiarvo

³ Jakautuminen emoyhtiön omistajille

Luettelo IFRS:n piiriin kuulumattomista tunnusluvuista

Operatiivinen EBITDA	Poistot ja arvonalentumiset ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä
Operatiivinen EBITDA, %	Operatiivinen sijoitetun pääoman tuotto (ROCE)
Operatiivinen liiketulos	Tulos/osake, ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä
Operatiivinen liiketulosprosentti	Nettovelan suhde edellisten 12 kk operatiiviseen EBITDAan
Tulos ennen veroja ja ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä	Kiinteät kustannukset/liikevaihto
Investoinnit	Operatiivinen ROOC
Investoinnit ilman lisäyksiä biologisiin hyödykkeisiin	Liiketoiminnasta kertyneet rahavirrat
Sijoitettu pääoma	Rahavirta investointien jälkeen

Yhteystiedot

Stora Enso Oyj

PL 309
00101 Helsinki
Käyntiosoite: Kanavaranta 1
Puh. 02046 131

Stora Enso AB

PL 70395
SE-107 24 Stockholm, Sweden
Käyntiosoite: World Trade Center
Klarabergsviadukten 70
Puh. +46 1046 46 000

storaenso.com

storaenso.com/investors

Lisätietoja:

Seppo Parvi, talousjohtaja, puh. 02046 21205
Ulla Paajanen, sijoittajasuhdejohtaja, puh. 040 763 8767
Satu Härkönen, viestintäjohtaja, Suomen mediasuhteet, puh. 040 832 7458

Stora Enson viimeisen neljänneksen ja koko vuoden 2019 tulos julkaistaan

30.1.2020

Stora Enso on pakkaus-, biomateriaali-, puutuote- ja paperiteollisuuden uusiutuvien tuotteiden maailmanlaajuinen toimittaja osana biotaloutta. Uskomme, että kaikki, mikä tänään valmistetaan uusiutumattomista materiaaleista, voidaan huomenna valmistaa puusta. Konsernin palveluksessa on noin 26 000 henkilöä yli 30 maassa. Vuonna 2018 liikevaihtomme oli 10,5 miljardia euroa. Stora Enson osakkeet noteerataan Nasdaq Helsinki Oy:ssä (STEAV, STERV) ja Nasdaq Stockholm AB:ssa (STE A, STE R). Lisäksi Stora Enson ADR-todistuksilla (SEOAY) käydään kauppaa Yhdysvalloissa.

storaenso.com/investors

Stora Ensoon ja sen liiketoimintoihin kohdistuu riskejä ja epävarmuustekijöitä. Tietyt tässä esitetyt lausumat, jotka eivät ole historiallisia tosiasioita, kuten markkinoiden oletettuun kasvuun ja kehitykseen liittyvät lausumat ja muut kasvu- ja tuottavuusolettamat sekä lausumat, jotka alkavat ilmaisuilla "uskoo", "olettaa", "odottaa", "ennustaa" tai muilla vastaavilla ilmaisuilla, ovat tulevaisuudennäkymiin liittyviä kannanottoja. Koska nämä lausumat perustuvat nykyisiin suunnitelmiin, arvioihin ja ennusteisiin, ne sisältävät riskejä ja epävarmuustekijöitä, jotka saattavat johtaa siihen, että tulokset poikkeavat merkittävästi niitä koskevista arvioista. Tällaisia tulevaisuutta koskevissa lausumissa esitetyjä tekijöitä, jotka saattavat merkittävästi muuttaa tuloksia, voivat muun muassa olla: (1) toiminnalliset tekijät, kuten jatkuva menestys tuotannollisessa toiminnassa ja siinä saavutettava tehokkuus, jatkuvat saavutukset tuotekehityksessä, konsernin tavoittelemien asiakkaiden kyky hyväksyä uusia tuotteita ja palveluita, voimassaolevien ja uusien yhteistyösopimusten mukanaan tuoma menestys, muutokset liiketoiminnan strategioissa, kehityssuunnitelmissa tai tavoitteissa, muutokset konsernin patenttien tai muiden tekijänoikeuksien antamassa suojassa sekä pääoman saatavuus hyväksyttävillä ehdoilla; (2) teollisuuden yleiset olosuhteet, kuten tuotteiden kysynnän voimakkuus, kilpailun kovuus, konsernin tuotteiden markkinahinnat maailmalla nyt ja tulevaisuudessa sekä niihin liittyvät hintapaineet, raaka-aineiden hintavaihtelut, konsernin asiakkaiden ja kilpailijoiden taloudellinen tilanne sekä mahdollisten uusien kilpailevien tuotteiden ja teknologioiden kehittäminen kilpailijoiden toimesta; ja (3) yleinen taloudellinen tilanne, kuten talouskasvu konsernin tärkeimmillä markkina-alueilla sekä valuuttakurssi- ja korkotasovaihtelut. Kaikki lausumat perustuvat johdon parhaaseen arvioon saatavilla olevan tiedon valossa. Stora Enso ei sitoudu päivittämään tai muuttamaan lausumia, paitsi siltä osin kuin siihen on lainmukainen velvollisuus.